

ANDERSEN MESÉI

FORDÍTOTTA
SZENDREY JULIA

PEST, 1858.
KIADJA LAMPEL RÓBERT.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2017
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-218-5 (online)
MEK-17465

TARTALOM

A SZERELMES PÁR.

A FENYŐFA.

A SZILÁRD CINKATONA.

A VIZCSEPP.

A KANÁSZ.

A RÉGI HÁZ.

A KIRÁLYLEÁNY ÉS A BORSÓSZEM.

A RÓZSATÜNDÉRKE.

A CSÁSZÁR UJ RUHÁI.

A POHÁNKA.

A PÁSZTORLÁNYKA ÉS A KÉMÉNYSEPRŐ.

A BODZA-ANYÓKA.

A CSINTALAN FIÚ.

A KIS GYUFAÁRUS LEÁNYKA.

A PARADICSOM KERTJE.

A GÓLYÁK.

ZOLTÁN, ATTILA, ÁRPÁD
FIAIMNAK.

A SZERELMES PÁR.

A fiókban a többi játékok közt egy hajtócsiga és egy kis labda épen egymás mellé kerültek, miért is a hajtócsiga így szólt a labdához: „Hallja, nem volna jó összeházasodnunk, miután már ugyanis egymás mellé jutottunk?” De a kis labda, mely szattyánból volt varrva, és olyan nagyra tartotta magát, mint valami előkelő kisasszony, feleletre sem méltatta az efféle beszédet.

Következő napon a kis fiu, kié az a sok játékszer volt, befestette a hajtócsigát sárgára és pirosra s a közepére fényes rézszőget vert be; az volt ám gyönyörű, mikor aztán a csiga forgott!

„Nézzen csak rám,” szólt újra a labdához. „Nos, mit gondol, hát ne házasodjunk össze? Hígyje el, úgy összeillenek; kegyed ugrik, én meg forgok. Bizony senki sem lenne boldogabb nálunknál!”

„Ugy? Gondolja?” szólt a kis labda. „Alkalmasint nem tudja, hogy az én atyám és anyám szattyánpapucs volt, és hogy spanyol parafa van bennem?”

„Jó, de én meg mahagonifából készültem,” viszonzá a hajtócsiga, „s engem maga a polgármester esztorgályozott. Neki saját esztorgája van, és mondhatom, engem különös kedvvel készítet.”

„Való volna ez?” kérde a labda.

„Soha ostor ne érjen, ha hazudok!” felelt a hajtócsiga.

„Beh jól tud a maga malmára beszélni!” mondá a kis labda. „De mind hiába; az még sem lehetséges, mert már majdnem jegyben járok egy fecskével; valahányszor fölszálllok, mindig kidugja fejét a fészkeből s így szól hozzám: „akarja? akarja?” s én szivemben már igent mondtam s ez jóformán fölé a jegyváltással. De azt fogadom, hogy soha sem feledem el önt!”

„No bizony, ér is az valamit!” mondá a hajtócsiga; s ezután nem szóltak többé egymáshoz.

Másnap a kis fiu a labdát vette elő. A hajtócsiga látta, mint száll az föl madárként a levegőbe, oly magasra, hogy már látni sem lehetett; visszatért ugyan mindannyiszor, de a földre érve, mindig egyet ugrott, vagy a nagy vágytól, vagy mert parafa volt benne. Azonban kilencedszerre csak elmaradt a labda, nem jött többé vissza. A fiu kereste, kereste, de annak már vége volt.

„Hejh, jól tudom én, hogy hol van!” sóhajtott a hajtócsiga. „A fecskefészekben van ő, férjhez ment a fecskéhez.” És minél többet gondolt a kis labdára, annál nagyobb vonzalmat érzett iránta; épen az, hogy nem lehetett az övé, növelte még inkább szerelmét; mert máshoz ment, épen ez volt az érdekes benne. Táncolt, táncolt a csiga és bűgött, de szüntelen csak a kis labdára gondolt, mely képzeletében egyre szebbé, szebbé vált. Nehány év telt így el - - s már régi szerelem lett ebből. -

S a hajtócsiga már nem volt többé fiatal!

De ekkor köröskörül egészen megaranyozták, s szebb lett, mint valaha. Most már aranycsiga lett belőle s úgy forgott és akkorákat ugrott, hogy csak úgy bűgött bele. A bizony, ez volt ám csak pompás! De egyszerre csak igenis nagyot talált ugrani és - eltűnt, oda lett!

Keresték, keresték, még lenn a pincében is, de sehol sem találták.

Ugyan hova lehetett?

Hát a szemetes ládába ugrott, hol sok mindenféle volt együtt: káposztatorzsa, szemét, kő és cseréphulladék, mi az ereszről belé hullott.

„No, itt ugyan jó helyre vetődtem, itt majd hamar lekopik rólam minden aranyozás. Ah, minő csőcselék közé jutottam!” s félszemmel egy hosszú csupasz káposztatorzsára s annak szomszédságában valami sajátságos gömbölyűségre pislogott, mely olyan forma volt, mint valami összetöpörödött kis alma; - ámde nem alma volt az, hanem egy kis ócska labda, mely éveken át hevert az ereszcsatornában s ott egészen szétázott.

„Hál istennek, itt mégis valami magunkféle érkezik, kivel szóba lehet állani!” mondá a labda és nézte az aranyozott hajtócsigát, aztán folytatá:

„Én tulajdonképen szattyánból készültem, szűzkezek varrtak és spanyol parafa van bennem; persze, hogy ezt most már senki sem nézné ki belőlem. Már majdnem férjhez is mentem egy fecskéhez, de épen akkor az ereszcsatornába találtam esni, s ott körülbelől öt évet töltöttem, s azalatt így összetöpörödtem. Bizony higgye el nekem, nagy idő is az egy fiatal leánykának.”

De a hajtócsiga szót sem szólt; ő régi imádottjára gondolt s minél tovább beszélt a kis labda, annál inkább meggyőződött felőle, hogy bizony ez az. - - -

Ekkor odajött a szolgáló és ki akarta üríteni a szemetes ládát. „Hoho!” kiáltott föl, „itt van az aranycsiga!”

S a hajtócsiga ismét fölkapott, és újra becsben tarták őt, de a kis labdának többé hírét sem hallotta senki.

És a hajtócsiga nem emlegette többé soha régi szerelmét; vége annak, ha a kedves öt évet tölt a csatornában és összetöpörödik; sőt még csak rá sem ismer az ember, ha a szemétben találkozik vele.

A FENYŐFA.

Ott künn az erdőben nőtt egy csinos kis fenyőfa. Olyan jó helye volt; a nap érthette, levegője elég volt és köröskörül sok pajtása is nőtt: fenyőfa és gyalogfenyő. De a kis fenyőfa úgy vágyakozott nagyobb lenni! Nem tudta méltányolni a meleg napot, a friss levegőt, mit sem gondolt a kis paraszt gyermekekkel, kik arra járkáltak és fecsegték, mikor epret és málnát szedni oda kijöttek. Sokszor egész fazékkal tele hoztak oda epret vagy pedig szalmaszálakra felfűzve, aztán leültek a kis fenyőfa mellé s így szóltak: „Ejnye, milyen kedves kis fácska ez!” Ezt hallani sem akarta a fenyőfa.

Következő évben jó hosszú ízzel nagyobb lön, a rákövetkezően ismét egygyel, mert a fenyőfákon mindig évgyűrűik számáról lehet megtudni, hány évesek.

„Oh volnék csak akkora, mint a többi!” sóhajtott a kis fácska; „hogyan olyan messze szétterjeszhetném ágaimat s elláthatnék a nagyvilágba! A madarak akkor fészket raknának ágaim közé, és ha a szél fujna én is olyan méltóságteljesen integethetnék, épen mint amazok!”

Semmi öröme sem telt a napfényben, a madarakban s a szép piros felhőkben, mik este és reggel elvonultak fölötte.

Midőn aztán tél lett s a hó ragyogó fejéren feküdt körüle, sokszor arra vágatott egy-egy nyúl és átugrotta a kis fát - oh ilyenkor úgy boszankodott! - Azonban elmúlt két tél és a harmadikon a kis fa már akkora volt, hogy a nyulnak meg kelle őt kerülnie. Oh csak nőni, nőni és nagy és idősnek lenni: csak ez az egyetlen szép a világon, gondolá a kis fa.

Minden ősszel favágók jöttek s néhányat a legmagasabb fák közül kivágtak; a fenyőfa, mely már szépecskén felnőtt, összeborzadt e látványra, mert azok a gyönyörű nagy fák recsegve és ropogva zuhantak le a földre, aztán levagdalták ágait és a fák egészen csupaszok s olyan hosszúk és vékonyak lettek; alig lehetett rájuk ismerni. Hanem aztán szekérre rakták és lovak szállították őket tova az erdőből.

De ugyan hova vitték azokat? mi sors várt rájuk?

Tavaszzal, midőn a fecskék és a gólyák megérkeztek, megkérdezé őket a fa? „Nem tudjátok, hova vitték őket, nem találkoztatok velök?”

A fecskék semmit sem tudtak róla, de a gólya elgondolkozott, fejével intett s így szólt: „Alkalmasint! Sok új hajóval találkoztam, midőn Egyiptomból ide repültem; a hajókon felséges árbocfák voltak, úgy hiszem nem csalódom, ha azon véleményben vagyok, hogy ők voltak azok, fenyőfaszaguk volt; sok szépet mondhatok felőlük; hejh, hogy pompáztak ott a tengeren!”

„Oh bárcsak már én is elég nagy volnék hogy hasonlólag a tengerre juthatnék! De tulajdonkép mi is az a tenger? milyen az?”

„Nagyon is hosszadalmas volna azt megmagyarázni,” felelt a gólya és evvel elrepült.

„Örülj ifjuságodnak!” mondák neki a napsugarak, „örülj növekedésednek, az ifjú életerőnek, mely benned pezseg!”

S a szél megcsókolgatá a fát s a harmat könnyeket hullatott rája, de a fenyőfa mindezt nem tudá méltányolni.

Mikor karácson felé járt az idő, mindig emberek jöttek oda s egészen fiatal fákat vágtak ki, még kisebbeket is vagy legfeljebb akkorákat mint ez a fenyőfa, melynek nem volt nyugta, békessége és szüntelen csak tova kíváncszott. A kivágott fiatal fácskákat, melyek mindig a

legszebbek voltak, nem fosztották meg ágaiktól, mind rajtok hagyták azokat; aztán szekérre rakták őket és tova szállították az erdőből.

„Hova viszik ezeket?” kérde a fenyőfa. „Nem nagyobbak nálamnál, sőt ellenkezőleg, egyik közülök sokkal kisebb is volt még mint én! Mért hagynak minden ágat rajtok? Hova viszik őket?”

„Mi tudjuk azt! mi tudjuk azt!” csiripelték a verebek. „Lenn a városban benéztünk az ablakokon! Tudjuk, hova viszik őket! Oh ők a legdicsőbb, legfényesebb sorsra jutnak, mit csak képzelhetni. Benézegettünk az ablakokon és láttuk, hogy ott benn a jó meleg szobákban vannak fölállítva, hol aztán leggyönyörűbb holmikkal, aranyos almákkal, mézeskalácscsal, játékszerekkel és száz meg száz gyertyával ékesítik fel őket!”

„És aztán?” kérde a fenyőfa és minden ága remegett. „És aztán? Mi történik aztán?”

„No, mi csak ennyit láttunk; de ez páratlan látvány volt!”

„Az én rendeltetésem is az-e, hogy e fényes pályára jussak?” ujjongott a fenyőfa. „Ez még kíváncsiabb, mint a tengereken utazgatni! Oh, hogy gyötör a vágy! Csak már karácson volna! Most már én is felnőttem és nagy vagyok, mint amazok, kiket taval elvittek. - Oh csak már a szekéren volnék! És ott benn a meleg szobában, fényben és pompában! Hát aztán? - Akkor bizonyosan még valami jobb, valami sokkal szebb következik, különben miért ékesítenének úgy fel. Még valami dicsőbbnek, valami gyönyörűbbnek kell azután következni! - De vajon mi? Oh, mint szenvedek! mint vágyakozom! magam sem tudom, hogyan vagyok!”

„Gyönyörködjél bennünk!” mondá a lég és a napfény; „örvendezz ifjuságodnak itt a szabadban!”

De hiába ő sehogy sem örült, és egyre nagyobbra, nagyobbra nőtt; télen nyáron zöld volt, sötétzöld; mindenki a ki látta, így kiáltott föl: „Milyen szép fa ez!” Karácsonytájt aztán legelőször is őt vágták ki. Mélyen vágott bele a fejsze; s a fa nyögve dőlt a földre! fájdalmat érzett és ájulást; gondolni sem tudott semmi boldogságra, búsult, hogy el kell válnia szülőföldétől, azon helytől, a melyen növekedett; hiszen tudta, hogy régi kedves társait, a kis bokrokat s a virágokat soha többé nem láthatja, sőt talán még a madarakat sem. Elindulása hát egyáltalában nem volt kellemes.

Csak akkor tért a fa ismét magához, midőn az udvaron a többi fával együtt lerakták s egy ember így szólt: „Ez itt gyönyörű! Csak ezt fogjuk használni!”

És két cifrán öltözött szolga jött oda s bevitték a fenyőfát egy szép, nagy terembe. A falon köröskörül képek függtek s a nagy kályha mellett chinai porcellánedények álltak, fedőjükön oroszlánalakokkal; voltak itt hintásszékek, selyem pamlagok, nagy asztalok tele képes könyvekkel és aztán meg mindenféle játék! százszor száz tallér áru - legalább a gyermekek azt mondták. S a fenyőfát egy nagy, homokkal megtöltött hordóba állították; de senki sem láthatta, hogy az hordó, mert köröskörül behuzták valami zöld szövettel és egy nagy tarka szőnyegre helyezték. Oh, mint remegett a fa! Vajon most már mi fog történni? A kis-asszonyok a cselédekkel együtt ékesgették őt. Egyik ágára cifra papirosból kivágott hálót aggattak; mindegyik háló tele volt cukorsüteménnyel; aranyos almák és diók csüngtek róla, mintha csak ott nőttek volna és több mint száz, kék, piros és fehér gyertyácskát raktak rája. Babák, mik szakasztott olyanok voltak, mint az igazi emberek - még sohasem látott azokat a fa - lebegtek a zöld ágak között és oda föl a legtetejére egy arany csillagot tűztek; ez már aztán gyönyörű volt, rendkívül gyönyörű!

„Ma estére,” mondák mindnyájan, „ma estére hogy fog ez majd ragyogni!”

„Oh,” gondolá a fa, „bár csak már este volna! Csak már meggyujtanák a gyertyákat! És aztán vajon mi történik? Vajon jönnek-e majd akkor fák az erdőből, hogy engem lássanak? Vajon az ablakhoz repülnek-e majd a verebek? Vajon gyökeret verek én itt, és így fölékesítve állok itt télen nyáron?”

Ugyan eltalálta! A nagy vágy miatt már valóságos kéregfájást kapott; és a kéregfájás a fának épen olyan kínos, mint minékünk a fejfájás.

Aztán meggyujtották a gyertyákat. Minő fény! minő pompa! Ugy remegett az alatt a fának minden ága, hogy egyik gyertyának a lángja belekapott a zöld levelekbe: szinte meggyuladt szegény.

„Uram segíts!” sikoltoztak a kisasszonyok és gyorsan eloltották a tüzet.

No most már még csak remegni sem volt szabad a fának. Oh, ez rémséges volt. Ugy félt, hogy elveszt valamit ékességéből; egészen elkábult ennyi fénytől. - Egyszerre csak kinyílik mind a két szárnyajtó - s berontott egy sereg gyermek, mintha csak az egész fát el akarnák dönteni; az idősebb emberek pedig szép csendesen követték őket. A kicsinyek elnémulva álltak meg - de csak egy pillanatig, ekkor ismét olyan kurjongatásba törtek ki, hogy csak úgy harsogott, körültáncolták a fát, s egyik ajándékot a másik után leszedték róla.

„Ugyan mit csinálnak?” gondolá a fa. „Mi fog most történni?” És a gyertyácskák leégtek rajta egészen az ágakig s a mint sorjában leégtek azon módon elfújták egyiket a másik után, s aztán megengedték a gyermekeknek, hogy a fát végképen lefoszthassák. Oh, úgy rárohantak, hogy minden ága recsegett bele; ha tetejénél s az aranycsillagnál fogva nem volt volna a padolathoz erősítve, bizonyynyal feldőlt volna.

A gyermekek idestova ugrándoztak gyönyörű játékszereikkel, senki sem törődött többé a fával, kivéve az öreg dajkát, ki odajött s az ágak közé tekintgetett, de ez is csak azért, hogy vajon nem feledtek-e ott egy almát vagy egy fűgét a gyermekek?

„Meséljen! meséljen!” kiáltoztak a gyermekek s a fához vonszoltak egy kis köpcös embert, ki épen a fa alá ült: „Mert így zöldben vagyunk,” mondá, „és a fa is nagy hasznát veheti, ha a mesét hallja. De csak egyet mondok ám! Melyiket akarjátok? Im i d e - A m o d a meséjét vagy amazt B u n k ó - D a n k ó r ó l, ki a lépcsőn legurult és aztán mégis magas polcra jutott és elvette a királyleányt?”

„Im i d e - A m o d a a meséjét!” kiálták néhányan, „B u n k ó - D a n k ó r ó l!” kiáltozák mások. Milyen zaj, lárma volt ez! Csak a fenyőfa hallgatott s így töprenkedett: „Hát nekem mi teendőm lesz? nekem semmi részem sem lesz benne?” Pedig ő már kikapta a maga részét, már megtette a mit tennie kellett.

És a kis köpcös ember B u n k ó - D a n k ó r ó l mesélt, ki a lépcsőn legurult és mégis magas polcra jutott és elvette a királyleányt. S a gyermekek tapsoltak és kiáltoztak: „Meséljen még! meséljen még!” Im i d e - A m o d a meséjét is akarták volna hallani, ámde be kellett érniök a B u n k ó - D a n k ó történetével. A fenyőfa egészen némán és gondolatokba mélyedve állt ott, soha sem meséltek az erdei madarak ehhez hasonlót. „B u n k ó - D a n k ó legurult a lépcsőn és mégis megkapta a királyleányt! Igen, igen, ilyen a világ!” gondolá a fenyőfa és mindent igaznak tartott, mert olyan tisztességes ember beszélté azt.

„Hejh ki tudja! Tán még én is leesem a lépcsőn és aztán valami királyleányt kapok nőül.” És előre örült neki, hogy majd másnap ismét fölékesítik gyertyával, játékszerekkel, arannyal és csemegékkel.

„Holnap nem reszketek!” gondoló magában „Ugy igazán élvezni akarom dicsőségemet. Holnap megint hallom B u n k ó - D a n k ó meséjét, sőt talán még I m i d e - A m o d a meséjét is!” S egész éjen át csöndesen és gondolatokba merülve állt ott a fa.

Másnap reggel bejöttek az inasok és a szobaleány.

„Most már újra kezdődik az ékesítgetés!” gondoló a fa. Azonban kihurcolták őt a szobából, föl a lépcsőn, egyenesen a padlásra, s itt egy sötét zugba állították, hová semmi világosság sem hatott. „Mit jelentsen ez?” gondoló a fa. „Vajon mit csinállok én itt? mit fogok itt hallani?” S a falhoz támaszkodva töprenkedett, töprenkedett - - S erre maradt is elég ideje, mert napok és éjek multak, el s nem jött fel senki, de senki sem; nagysokára jött ugyan fel valaki, de az is csak azért, hogy egy nagy ládát állítson oda a sarokba. Most már a fa egészen el volt ott dugva, úgy látszott, hogy egészen megfeledeztek róla.

„Most tél van oda künn!” gondoló a fa. „A föld kemény és hóval van borítva, hát nem ültethetnek el az emberek, bizonyosan azért kell itt tavaszig föld alatt maradnom! Milyen jól van ez kigondolva! milyen jók mégis az emberek! - Csak olyan sötét ne volna itt s olyan borzasztó magányos! - Még csak egy kis nyulacska sincs itt! Hejh csak mégis kedves volt az ott künn az erdőben, mikor hó volt s a nyulak arra szökdécseltek, sőt még mikor engem is átugrottak; akkor, az igaz, ez kiállhatlannak tetszett előttem. - Ez mégis iszonyu magányosság itt fönn!”

„Cin, cin!” cincogott ekkor egy kis egér s oda suhant, aztán még egy kicsi jött utána. Meg szaglálták a fenyőfát és felfutottak ágai közé.

„Rémséges hideg van!” mondták a kis egerek. „Különben jó itt lenni; ugye te vén fenyőfa?”

„Én egyáltalában nem vagyok vén!” viszonzá a fenyőfa, „vannak akárhányan, kik sokkal vénebbek nálamnál!”

„Honnét kerültél ide?” kérdező a kis egerek, „és mit tudsz?” Olyan borzasztó kíváncsiak voltak. „Oh, beszélj nekünk a legszebb helyről a világon! Voltál ott? voltál éléskamarában, hol sajt áll a polcokon és sódar csüng alá a padlásról; hol faggyugyertyán táncolhatni, és hova soványan lehet bemenni, és meghízva lehet kijönni?”

„Azt a helyet nem ismerem” felelt a fa „hanem ismerem az erdőt, hol a nap süt és madarak énekelnek!” Aztán elbeszélte nekik egész ifjúságát s a kis egerek, kik még soha sem hallottak ilyesmit, figyelve hallgattak reá és így szóltak: „Ejnye mi mindent nem láttál te! milyen boldog voltál!”

„Én?” szólt a fenyőfa, és gondolkozni kezdett arról, mit most elbeszélt. „Igaz, tulajdonképen elég vig idők voltak azok!” Hanem aztán beszélt nekik a karácsonestéről, midőn csemegékkel és gyertyákkal ékesítették őt fel.

„Oh,” mondták a kis egerek, „mily boldog voltál te, vén fenyőfa!”

„Nem vagyok én vén!” monda a fenyőfa. „Még csak ezen a télen hoztak az erdőből! Csak ugy hátra maradtam a növésben.”

„Milyen szépen tudsz te mesélni!” mondták a kis egerek és következő éjjel még négy más egérkét hoztak magukkal, kik szerették volna őt hallani, és a fa, minél többször mondta el történetét annál világosabban emlékezett maga is mindenre vissza, és így gondolkodott: „Hejh, csak mégis jó idők voltak azok! De hiszen még vissza jöhetnek. B u n k ó - D a n k ó is legurult a lépcsőn, mégis megkapta a királyleányt; ki tudja, talán még én is kaphatok valami királyleányt!” S ilyenkor a fenyőfa egy csinos kis nyírfára gondolt, mely ott nőtt künn az erdőben, mert a fenyőfának ez volt a szép, az igazi királyleány.

„Ki az a B u n k ó - D a n k ó ?” kérdék a kis egerek. Erre elmondta nekik a fenyőfa az egész mesét; minden egyes szóra emlékezett; a kis egerek a nagy örömtől majdcsaknem a fa tetejére ugrándoztak. Következő éjjel aztán még sokkal több egér jött oda, sőt vasárnap még két patkány is; de ezek oda nyilatkoztak: hogy az a mese semmit sem ér s ez igen lehangozta az egereket, mert most már ők is kevesebbet tartottak felőle.

„Más mesét nem tud ön, csak ezt az egyet?” kérdék a patkányok.

„Csak ezt az egyet!” felelt a fa. „Ezt életem legboldogabb estéjén hallottam; de akkor még nem birtam felfogni egész boldogságomat!”

„No ez pedig ugyan silány egy mese! Egyet sem tud szalonnáról, vagy faggyugyertyáról? Valami éléskamra-mesét nem tud?”

„Nem!” válaszolt a fa.

„Ugy hát köszönjük szépen!” szóltak a patkányok, és vissza tértek övéik körébe.

Végre a kis egerek is elmaradtak s ekkor így sóhajtott a fa: „Minő szép volt az, mikor úgy körülültek azok a kis virgonc egérkék és úgy hallgatták a mint én meséltem. Most már annak is vége! - Hejh, csak akkor fogok én majd örülni, ha innét ismét elővesznek.”

De ugyan megvárakoztatták! - Végre egy reggel emberek jöttek föl és rakosgattak a padláson, a ládákat eltolták s a fát előhúzták a sarokbul; az igaz, elég kiméletlenül dobták a földre, de egy szolgál azonnal a lépcsőre vonta, hol világosság volt.

„No most újra kezdődik az élet!” gondolá a fa; már érzé a friss léget, az első napsugarat - már künn volt az udvaron. Mindez oly sebesen történt, hogy a fának eszébe sem jutott, magát szemügyre venni, hiszen köröskörül annyi látni való volt. Az udvar mellett kert volt s ott minden teljes virágzásban; a rózsák oly virulón és illatosan hajoltak az alacsony kerítésen át, a hársfák virágoztak és a fecskék idestova röpkedve fecsegték: „Brrr rrr - vitt, férjem itt van, itt!” Azonban ők nem a fenyőfát gondolták.

„Ez lesz csak az élet!” ujjongott a fa és messze szétterjeszté ágait; oh, de azok már egészen szárazak és sárgák voltak, s ő ott hevert a sarokban paréj és csalán között. Az aranycsillag még ott volt a legtetején és fénylett a napon.

Néhány azon fürge gyermekek közül, kik karácson estéjén úgy ugrándoztak a fa körül, és úgy örültek neki, ott játszott az udvaron. A legkisebbek közül oda futott egyik és letépte róla a csillagot.

„Nini, mi volt még ezen a csunya vén fenyőfán!” mondá és rátaposott annak ágaira, hogy csak úgy recsegték csizmája alatt.

És a fa nézte nézte azt a pompás virágzást, azt a friss, eleven életet, mely ott a kertben diszlett; aztán önmagára tekintett, és úgy kívánta, bár inkább ott maradt volna a sötét zugban a padláson. Visszaemlékezett az erdőben töltött ép ifjúságára, a vig karácsonestére és a kis egerekre, kik oly örömet hallgatták B u n k ó - D a n k ó történetét.

„Vége, vége;” sohajtott a vén fa. „Oh mért nem örültem életemnek akkor, mikor annyi okom volt rá! Most már késő! már mindennek vége van! vége!”

S odajött a szolgál és apró darabokra vágta a fát, egész nyaláb lett belőle; élénk lánggal lobogott a nagy üst alatt s olyan nagyokat sóhajtott, hogy minden sóhajtsa beillett egy kis lövésnek; ennek hallatára oda futottak a gyermekek kik ott közelében játszottak, s a tüzet körül ülve, nézték és kiáltoztak: piff! paff! puff! De a fa minden durranásnál, mely nem volt egyéb sóhajtsánál, mindig egy-egy verőfényes nyári napra gondolt az erdőben, vagy egy téli éjszakára ott künn mikor a csillagok úgy ragyogtak; aztán a karácsonestére és B u n k ó - D a n k ó r a , az egyetlen mesére, melyet életében hallott és elmondani tudott - s aztán - elégett a fa.

A fiuk a kertben játszottak s a legkisebbik mellére tűzte a csillagot, melyet a fa legboldogabb estéjén viselt; az az est már elmúlt, és a fának is vége van és a történetnek is; vége, vége - - így van az minden történettel!

A SZILÁRD CINKATONA.

Volt egyszer huszonöt cinkatona, kik mind testvérek voltak, mert mindannyian egy ócska cinkanálból születtek. Mindegyik vállához szorítva tartá fegyverét, s mereven maga elé nézett; és milyen gyönyörű egyenruhájok volt: kék és piros! Az első szó, mit e világon hallottak, midőn a skatulyát, a melyben voltak, kinyitották, ez volt: „Cinkatonák!” Egy kis fiú kiáltott így fel, ki örömeben tapsolt, mert ő kapta ajándékba születése napjára, s most az asztalon állítgatá fel őket. Szakasztott olyan volt az egyik, mint a másik, csupán egyetlenegy különbözött kissé a többitől: ennek csak egy lába volt, minthogy legutóljára öntötték, s már nem telt több a cinből. De ő azért féllábon csak oly erősen megállt, mint amazok kettőn. S épen ez a féllábu lett köztük nevezetessé.

Ugyanazon asztalon, melyen fel voltak állítva, még sok más játék is állt, de legszembetűnőbb volt valamennyi között egy csinos kis kastély papirosból. Kis ablakain egyenesen beláthatott az ember a termekbe. A kastély előtt kis fácskák környeztek egy kis tükördarabot, mely tiszta, átlátszó tavacska ábrázolt. Viaszból készült hatyúk úsztak rajta és tükröződtek benne. Ez már mind igen csinos volt, de mindennél szebb volt egy kis hölgyecske, ki a kastély nyitott ajtajában állt; ő is papirosból volt kivágva, de gyönyörű fehér csipkeruha volt rajta, vállán keresztül pedig keskeny kék szalag, mintha csak ruhaderék volt volna. Ennek épen kellő közepébe egy rózsza volt tűzve aranyfüstből, akkora, mint egész arca. A kis hölgyecske kiterjesztve tartá karjait, mert táncosnő volt, s az egyik lábát oly magosra emelé, hogy a cinkatona azt sehogy sem birta megtalálni s azon gondolatra jött, hogy annak is csak egy lába van mint ő neki.

„Ez hozzám illő feleség lenne!” gondolá magában - „ámbar ő nagyon előkelő, kastélyban lakik; én pedig csak egy skatulyában és ebben is huszonötödmagammal; ez bizony nem hozzá illő hely! De módot kell találnom, hogy vele megismerkedhessem!” S azonnal hosszat elnyult egy burnótszelence mögött, mely szinte ott az asztalon állt; innét jól szemügyre vehette azt a remek hölgyecskét, ki folytonosan féllábon állt, a nélkül, hogy az egyensúlyt elvesztette volna.

Beesteledvén, a többi cinkatona mind a skatulyába került s az emberek lefeküttek. Ekkor aztán elkezdtek a játékszerek magok közt játszani: látogatósdit, katonásdit, bált.

A cinkatonák zörögtek skatulyájukban, mert ők is részt szerettek volna mindezekben venni, de szegények nem bírták a skatulya födelét fölemelni.

A diótörő cigánykereket hányt, a palavessző a számológéplán ugrándozott s olyan zaj kerekedett, hogy a kanárimadár fölébredt bele s velök együtt lármázni kezdett, még pedig versekben. Csak a cinkatona és a kis táncosnő, csupán ők ketten nem mozdultak helyükből; a táncosnő egészen lábujjhegyre ágaskodva mozdulatlanul állt, a cinkatona épen oly szilárdul megmaradt fél lábán, s pillanatig sem vette le szemeit róla.

Egyszerre csak éjfél üt az óra s puff! kinyílik a burnótszelence; de nem burnót volt ám abban, nem bizony, hanem egy kis fekete ördög. Mert ez olyan ördögös játék volt.

„Te, cinkatona!” kiáltott a kis ördög - „mit báméskodol oda? ahhoz neked semmi közöd!”

A cinkatona tetette magát, mintha semmit sem hallana.

„No, várj csak, majd kapsz holnap!” szólt a kis ördög.

Hát másnap reggel, mikor a gyermekek fölkeltek, a cinkatonát az ablakba állították s egyszerre csak - a léghuzam vagy a kis ördög műve volt-e? - elég az hozzá, hogy az ablak kinyílt s a cinkatona hanyat-homlok lefordult a harmadik emeletről. Ez borzasztó esés volt! Lábbal fölfelé, csákója- és szuronyánál fogva a kövezet közé szorult.

Mingyárt lefutott a szolgáló a kis fiuval keresni, s ámbár majdnem ráléptek, még sem tudták észre venni. Ha a cinkatona elkiáltotta volna magát hogy: „itt vagyok!” bizonyára megtalálták volna, de ő nem tartotta illendőnek hangosan kiáltani, mivelhogy teljes egyenruhában volt.

Egyszerre csak esni kezdett az eső; a cseppek egyre sűrűbben, sűrűbben hullottak, míg végre valóságos zápor lett belőle. Mikor elállt, két utcagyerek jött oda.

„Nézd csak, nézd!” kiáltott az egyik, „egy cinkatona van itt. Ide vele, ezt megcsolnakáztassuk.” s egy újságlapból azonnal egy kis csolnakot csináltak, a cinkatonát a közepébe állították s utnak indították a csatorna vizén. Mindkét fiú ott szaladt mellette, és csakugy tapsoltak örömkömben. De uram segíts! milyen hullámlás volt abban a csatornában és milyen rohanó volt az ár! de nem is csoda, hisz ugyancsak szakadt is ám előbb az eső. A papiroshajócska föl s alá himbálódott s néha oly hirtelen fordult egyet, hogy a cinkatona megrendült bele; de ő szilárd maradt, egy vonása sem változott, egyenesen maga elé nézett, s vállához szorította fegyverét.

Egyszerre csak hosszú, földött csatornába jutott a csolnak, s olyan sötétség lett, mintha csak skatulyájában volt volna a cinkatona.

„Ugyan vajon hova jutok?” töprenkedék. „Igen, igen, ez mind annak a kis ördögnek a műve. Ah, de ülne csak itt mellettem az a kis hölgyecske, bánnám is én akkor, ha még olyan sötét volna is.”

Most azonban egy patkány bukkant elé, mely ott a csatornában lakott.

„Hol van utleveled?” rivalkodott rá a patkány. „Ide az utlevéllel!”

De a cinkatona csak hallgatott, és még erősebben szorítá magához fegyverét.

S a csolnak tovább úszott, s a patkány utána. Jaj, hogy vicsorgatta a fogát, s kiabálta a szalmaszálaknak és forgácsoknak.

„Fogjátok meg, fogjátok meg! Nem fizetett vámot! Nincs utlevele!”

De a víz folyása egyre sebesebb és sebesebb lett, a cinkatona már látta a világosságot feltűnni a csatorna végén, hol az többé nem volt befödve, de egyszersmind oly nagy robajt is hallott, hogy bármely bátor legény is megszeppenhetett volna tőle. Képzeljük csak: a csatorna épen ott, honnét a világosság jött, valami folyóvízbe szakadt, s a cinkatonára nézve ez oly veszélyes lehetett, mint lenne reánk nézve valami nagy zuhatagon alá szállani.

Végre már oly közel jutott a folyóhoz, hogy nem állapodhatott meg többé. A csolnak kisuhant s a szegény cinkatona oly mereven tartá magát, a mint csak telt tőle, nehogy valaki annyit is mond hasson rá, hogy csak pislogott is félelmében.

A csolnakocska háromszor-négyszer megfordult és csordultig lett vízzel: el kelle hát merülnie! Már nyakig vízben volt a cinkatona, egyre alább, alább merült a csolnak, a papiros mindinkább szétmállott, végre a víz összezapott a cinkatona feje fölött. E pillanatban a kedves kis táncosnőre gondolt, kit többé soha sem láthat s ez hangzott fülében:

„Isten veled, oh harc fia,
Közel immár halálad!”

Ekkor a papiros szétvált, s a szegény cinkatona alázuhant - de abban a pillanatban rögtön elnyelte őt egy hal. Oh, milyen sötét volt abban! Itt még rosszabb dolga volt, mint a csatornában, mert e hely még hozzá olyan szűk is volt. De a cinkatona megtartotta szilárdságát, ott feküdt egész hosszában, fegyverét magához szorítva.

A hal ide s tova uszkált, a legborzasztóbb mozdulatokat vitte véghez! egyszerre csak megállt, mozdulatlan maradt; mintha villám cikázott volna keresztül rajta; világosság lett, s egy hang így kiáltott fel: „A cinkatona!”

Mert a halat megfogták, a vásárra vitték, eladták és egy konyhába került, hol a szakácsné egy nagy késsel fölvágtá, s két ujjával derékon fogva a cinkatonát a szobába vitte, hol mindenki óhajtotta azt a nevezetes legényt látni, ki egy hal gyomrát is megjárta már. De a cinkatona azért egy cseppet sem bízta el magát. Az asztalra állították, s oh mily csodás dolgok nem történnek e világon! ugyanazon szobában látta magát, a melyben azelőtt volt, ugyanazon gyermekek álltak körülötte, az asztalon azok a játékszerek, az a gyönyörű kastély avval a kedves kis táncosnővel! És mi több, még mindig egy lábon állt ez, a másikat most is egyre magosan fölemelve: ő is szilárd és állhatatos volt. Ez meghatotta a cinkatonát, már majdnem cinkönyeket hullatott, de ez nem volt volna illendő. Nézte, nézte egyre a kis táncosnőt, az meg viszont őtet, de egyik sem szólt semmit.

Az egyik fiú azonban csak fogja magát s beveti a cinkatonát egyenesen a kályhába, maga sem tudta, mi okból cselekszi ezt; bizonyosan annak a burnótszelencében levő kis ördögnek a műve volt ez is.

A cinkatona teljes világításban állt ott s iszonytató hőséget szenvedett, de hogy azt a tűz okozza-e vagy a szerelem, azt nem tudta. Minden színét elvesztette, az utazás viszontagságaiban-e, vagy pedig a búbánattól, azt nem lehetett meghatározni. A kis hölgyecskére nézett, az pedig viszont őrá, s érezte, mint kezd olvadni, de ő még mindig szilárdan állt, fegyverét vállához szorítva. Egyszerre csak kinyílik az ajtó, a szél fölkapja a kis táncosnőt, s az mint egy kis szellem repült be a kályhába, egyenesen a cinkatonához, rögtön lángot vetett és vége lett szegénynek! A cinkatona azonnal összeolvadt egy csomóba, s midőn másnap a cseléd kitisztította a hamut, kis cinszivecskét talált ott helyette. De a táncosnőből csak az aranyfüstrózsa maradt meg, az is úgy megfeketedve, mint a korom. -

A VIZCSEPP.

Bizonyára tudod, mi az a nagyító üveg, az a kerek szemüveg, mely mindent százszorta nagyobbak mutat, mint a mekkora? Ha ilyen nagyító üveget a szeme elé tart az ember, s azon át egy csepp tóvizet szemlél meg, ezer meg ezer csodás állatot lát abban, mit különben nem vesz észre a vízben. Pedig azok valóságosan léteznek s ez nem csalódás. Olyszerű látvány ez, mintha egy tele tányér tengeri pókot látna az ember, a mint azok egymáson keresztül-kasul mászkálnak. S aztán oly ragadozó, falánk természetűek, hogy egyik a másiknak kezét, lábát, elejét, hátulját szaggatja ki. És ők mégis, saját modorukban, jól mulatnak és boldogok.

Volt azonban egy vén ember, kit mindenki Hemzsegi-Nyüzsöginek hítt; mert ez volt a neve. Mindennek a legjavát akarta magának, s ha ezt más módon semmiképen sem érhetette el, hát varázslat által szerezte meg magának.

Hát ez a vén ember egyszer, nagyítóüveget tartva szeme elé, egy vizcseppet vizsgálgatott, mely onnan az árokból, egy pocsolyából került. No de milyen nyüzsgés, hemzsegés volt abban! Hogy ugrált és szökdécselt az az ezer meg ezer kis állatocska; hogyan tépte, szaggatta és falta föl egymást!

„De ez már mégis csunyaság!” szólt a vén Hemzsegi-Nyüzsögi; „hát nem lehetne őket rávenni, hogy egymással békeségben és nyugton éljenek, és hogy mindegyiknek csak magára lenne gondja!” Váltig törte rajta a fejét, töprenkedett, de semmire sem tudott menni, tehát varázsláshoz fogott. „Hadd legyen egy kis színök, hogy jobban kivehessem őket!” szólt az öreg, és aztán olyas valamit töltött a vízbe, mint egy parányi csepp vörös bor; ámde az boszorkányszerű volt, még pedig a füle cimpájából, mi e nemből a legfinomabb fajta, ára hét fillér. Ettől rögtön, tetőtől talpig egészen rózsaszínűek lettek azok a kis csodálatos állatkák, olyanná lett a vizcsepp, mint valami város, tele meztelen vademberekkel.

„Mi ez itt?” kérdé tőle egy másik vén varázsló, kinek semmi neve sem volt; s éppen ez volt a jeles benne.

„No, ha kitalálod, hogy ez micsoda,” mondá neki Hemzsegi-Nyüzsögi, „ugy neked ajándékozom. Csakhogy nem olyan könnyű azt kitalálni, ha különben nem tudja az ember.”

S a vén varázsló, kinek semmi neve sem volt, csak nézett, nézett a nagyító üvegen át. Csakugyan olyasmit látott, mint egy város, melyben az emberek meztelenül lótnak-futnak idestova. Oh, ez iszonytató volt! De még borzasztóbb volt azt látni, hogy ütötték, verték, taszigálták, tépték, marták, falták egymást. A mi lenn volt, csak azért is fölemelték, a mi pedig fönn volt, azért is lerántották. - Ni, ni, az ő lába hosszabb az enyimnél! Ejh, ide vele! - Im, itt az egyiknek egy kis daganata van a füle mögött, egy kis ártatlan daganata, de hagyján, ez fáj neki, hadd fájjon hát még jobban! És addig vagdalták és marcangolták, míg végre fölfalták kis daganata miatt. - Amott meg egyik olyan csöndesen meghuzta magát, mint egy kis szüecske, és nem kívánt egyebet, mint békét és nyugalmat. Azért is hát elő vele! és idestova rángatták, hurcolták, s végre fölfalták!

„Biz ez furcsa!” mondá a névtelen varázsló.

„Jó, jó, de hát mit gondolsz, tulajdonképen mi ez?” kérdé Hemzsegi-Nyüzsögi. „Ki tudod találni?”

„Az nem nagy mesterség!” felelt a másik. „Hát Párizs, vagy valamely más nagy város; - hiszen mind úgy hasonlítanak egymáshoz. Persze, valami nagy város.”

„Pocsolyavíz biz’ az!” mondá Hemzsegi-Nyüzsögi.

A KANÁSZ.

Volt egyszer egy szegény herceg; országa kicsiny, nagyon kicsiny volt, hanem arra hogy megházasodjék, arra elég nagy volt és csakugyan, ő házasodni akart.

Persze az kissé vakmerő volt tőle, hogy épen a császár leányához mert így szólni: „Hozzám jössz?” De ő mégis bátorkodott ezt cselekedni mert neve hetedhét országra szólt; száz meg száz más hercegnő szívesen mondott volna i g e n t, de bezzeg a császár leánya, mit mondott ez?

No, lássuk.

A herceg apjának sírján volt egy rózsabokor, még pedig milyen gyönyörűséges rózsabokor! Csak minden ötödik esztendőben virágzott s ekkor is csak egyetlenegy rózsza nyílt rajta, hanem aztán milyen rózsza volt ez! Illata oly édes volt, hogy ki megszagolá, minden gondját és buját elfeledte tőle. Aztán volt még neki egy fülmiléje, mely úgy tudott énekelni, mintha a világ minden szép nótája kis torkában volna. E rózsával és ezen fülmilével akará a herceg a császár leányát megtisztelni, s e végből azokat nagy ezüst szekrényekbe tevék és elvivék neki.

A császár maga előtt vitette be ezeket a nagy terembe, hol a hercegnő épen „l á t o g a t ó s d i t” játszott udvarhölgyeivel; s midőn a szekrényeket az ajándékkal megpillantá, tapsolni kezdett örömében.

„Oh, bár csak egy kis cica volna benne!” szólt ő; de ekkor kivevék belőle a rózsátót avval a gyönyörű rózsával.

„Mily csinosan van ez készítve!” mondák az udvarhölgyek egyhangulag.

„Több, mint csinos” mondá a császár, „charmant!”

De a hercegnő megtapintá, és majdnem sírva fakadt.

„Pihá, papa!” kiáltott fel, „hisz ez nem mesterséges rózsza, hanem t e r m é s z e t e s !”

„Pihá!” mondák mind az udvarhölgyek, „csak természetes!”

„No, de lássuk előbb, mielőtt megharagunnánk, mi van abban a másik szekrényben” szólt a császár, és ime, előtűnt a fülmile, és oly szépen énekelt, hogy nem lehetett mingyárt hibát találni benne.

„S u p e r b e ; c h a r m a n t !” kiáltottak az udvarhölgyek, mert mind franciául szoktak fecsegni; egyik jobban törte mint a másik.

„Mennyire emlékeztet ez a madár megboldogult császárnénk zenélő szelencéjére!” mondá egy vén lovag; „oh igen, egészen az a hang, az az előadás!”

„Az ám!” szólt a császár és aztán úgy sírt, mint a gyermek.

„Reméljük, ez csak nem természetes madár?” mondá a hercegnő.

„De igen, természetes!” válaszolák, a kik hozták.

„Ugy hát eresszétek el azt a madarat!” parancsolá a hercegnő, és hallani sem akart a herceg eljövételéről.

Ámde ez nem hagyott kifogni magán; befestette arcát barnára és feketére, süvegét a szemére húzta és bekopogtatott a császárhoz.

„Adjon isten jó napot, császár!” szólt, „nem kaphatnék itt a palotában valami szolgálatot?”

„Jó,” felelt a császár, „de annyian folyamodnak hivatalért, hogy nem tudom, akad-e majd valami üres hely; hanem majd lesz rád gondom. De igaz! most jut eszembe, szükségem van valakire, ki a disznókat őrizze, mert fölötte sok disznóm van.”

Beállt hát a herceg császári kanásznak. Nyomoruságos kis kamrácskát kapott lenni a disznó-ólnál, s ott kellett maradnia; hanem ő ott egész nap dolgozgatott, s mire beesteledett egy csinos kis fazekat készített, köröskörül kis csöngetyűk voltak rajta, melyek, a mint a fazék forrott, a leggyönyörűsebben csengtek, s azt a régi nótát játszották:

„Ach, du lieber Augustin,
Alles ist hin!”

Hanem a legremekebb mégis az volt benne, hogy az ember, ha a fazék gőzére tartá ujjait, azonnal megszagolható, melyik tűzhelyen micsoda ételeket főznek az egész városban. Az igaz, hogy ez aztán egészen más volt, mint az a természetes rózsa.

Épen arrafelé sétált a hercegnő valamennyi udvarhölgye kíséretében, s a mint a nótát hallá, úgy megörült neki, és mingyárt megállt, mert ő is tudta az: „A c h , d u l i e b e r A u g u s t i n t ” játszani; csak ezt az egyetlen darabot tudta, hanem ezt aztán egy ujjal játszotta.

„Hiszen ez ugyanaz, a mit én tudok!” kiáltott fel. Mivelt egy kanász lehet ez! Ugyan menj le, és kérdezd meg, mi az ára annak a hangszernek.”

És le kellett az egyik udvarhölgynek menni; hanem előbb fapapucsot húzott a lábára. -

„Mennyiért adod azt a fazekat?” kérde az udvarhölgy.

„A hercegnő tíz csókjáért,” felelt a kanász.

„Uram őrizz!” szörnyűködött az udvarhölgy.

„Bizony pedig kevesebbért nem adom,” válaszolt a kanász.

„Hát mit mondott?” tudakozódék a hercegnő.

„Azt nem is merem kimondani.” tiltakozék az udvarhölgy.

„Ejh, hát súgd a fülembe.”

„A szemtelen!” kiáltott föl a hercegnő, és tovább ment. - De a mint kissé elhaladt, oly kedvesen játszottak a csöngetyűk;

„Ach, du lieber Augustin,
Alles ist hin!”

„Ugyan kérdezd meg,” mondá a hercegnő, „akar-e tíz csókot udvarhölgyeimtől.”

„Köszönöm szépen,” felelt a kanász, „tíz csók a hercegnőtől, vagy megtartom fazekamat!”

„Beh unalmas!” szólt a hercegnő. „Hanem aztán elég álljatok ám, hogy senki meg ne lássa.”

S az udvarhölgyek körülállták és szétterjeszték ruhájokat, s ekkor megkapta a kanász a tíz csókot, a hercegnő pedig a fazekat.

Ez volt aztán az öröm! Egész este és egész nap fornia kellett a fazéknak; egyetlen tűzhely sem volt a városban, melyről meg ne tudták volna, mi fő rajta, az első kamarásétól kezdve le az utósó csizmadia konyhájáig.

„Most már tudjuk, ki fog tejlevest és rántottát enni, hol esznek dercét és disznószeletet; oh, milyen érdekes ez!”

„Nagyon érdekes!” mondá a főudvarmesternő.

„Csakhogy aztán fogjátok ám be a szátokat, mert én a császár leánya vagyok!”

„Oh, hogyne, természetesen!” fogadák mindnyájan.

A kanász azaz a herceg - de hiszen ők csakugyan valódi kanásznak tartották - egy napot sem töltött úgy el, hogy ne dolgoztatott volna míg aztán egy kerepelőt készített, mely ha forgatták, minden keringőt, hopszaszát és polkát eljátszott, a mennyi csak a világ teremtménye óta létezett.

„Ez s u p e r b e !” mondá a hercegnő, midőn arra ment. „Soha életemben nem hallottam szebb hangszerzeményt. Ugyan, menj oda és kérdezd meg, hogy adja azt a hangszert; de mondd meg neki, hogy többé nem csókolózom!”

„Száz csókot kíván érte a hercegnőtől,” mondá az udvarhölgy, ki kérdezősködni ment.

„Azt hiszem, megbolondult!” szólt a hercegnő és tovább ment; azonban nem sokára megállapodott. „Pártolni kell a művészetet,” mondá. „Hiszen én a császár leánya vagyok! Mondd meg neki, hogy úgy mint multkor, adok neki tíz csókot; a többit pedig megkaphatja udvarhölgyeimtől.”

„Ah, de olyan nem örömet teszszük!” szabódtak az udvarhölgyek.

„Eh, az csak olyan beszéd!” mondá a hercegnő. „És ha én megcsókolhatom, bizony ti is megcsókolhatjátok. Jusson eszetekbe, hogy tőlem kaptok kosztot és fizetést!” Az udvarhölgyeknek hát ismét oda kellett menni.

„Száz csókot a hercegnőtől,” válaszolá a kanász, „vagy kiki tartsa meg a magáét.”

„Álljatok hát elém!” parancsolá a hercegnő, és valamennyi udvarhölgy oda állt s a kanász csókolta a hercegnőt.

„Ugyan miféle csoportozat az ott a disznóól körül?” töprenkedék a császár, ki éppen az erkélyre lépett. Megdörzsölé szemeit és pápaszemet tett föl. „Ejnye no, hiszen az udvarhölgyek garázdálkodnak ottan; már látom, rendet kell köztük csinálnom.” S evvel fölhuzta hátul papucsá sarkát, mert az csak olyan cipő volt minek sarkát letaposta.

Teringettét is, hogy törte magát!

Az udvarba leérve egészen halkan lépegetett az udvarhölgyek felé, kiknek figyelmét úgy elfoglalta a csókok számlálása, nehogy valami csalárdság történhessék, hogy a császárt észre sem vették. Ez lábujjhegyre állt.

„Micsoda dolog ez?” kiáltott fel, midőn a csókolózást meglátta, és aztán a fejökhöz vágta papucsát, éppen mikor a kanász a nyolczvanhatodik csókot kapta.

„Hordjátok el magatokat!” rivalgott rájuk a császár, mert nagyon megharagudott. És mind a hercegnőt, mind a kanászt kidobatta császári birodalmából.

Ott állt a hercegnő és sirt; a kanász káromkodott, és az eső szakadt.

„Oh én nyomorult teremtmény!” jajgatott a hercegnő. „Bárcsak hozzá mentem volna ahhoz a szép herceghez. Oh milyen szerencsétlen vagyok!”

S a kanász egy fa mögé lépett, ott a fekete és barna színt letörle arcáról, rongyos ruháját leveté, és hercegi öltözetében lépett elő; oly szép volt, hogy a hercegnő meghajtá magát előtte.

„Most már oda vitted a dolgot, hogy megvetlek!” mondá a herceg. „A tisztességes herceg nem kellett, a rózsát és a fülmilét nem birtad méltányolni, hanem a kanászt meg tudtad egy haszontalan játékszerért csókolni. Ezt nyerted vele!”

S evvel országába ment és becsapta az ajtót a hercegnő orra előtt. No most már elénekelhette:

„Ach, Du lieber Augustin,
Alles ist hin!”

A RÉGI HÁZ.

Amott lenn az utcában állt egy régi, igen régi ház. Már majdnem háromszáz éves volt, miként azt egyik gerendáján olvasni lehetett, hova építtetésének évszáma tulipánok- és komlóindákkal képezett számokkal fel volt jegyezve. Ezenkívül még egész verseket lehetett ott látni, a régi idők elavult modorában írva; és valamennyi ablaka fölött különféle torzkép volt kifaragva. A felső emelet jóval előbbre nyult mint az alsó, s az ereszen bádogcsatorna volt, mely sárkányfejen végződött. Az esőviznek a sárkány száján kellett volna kiömleni, hanem biz az már csak a hasán folyt ki, mert ott kilyukadt a csatorna.

A többi ház az utcában mind olyan új, olyan csinos volt, nagy ablakokkal és sima falakkal. Szinte lehetett rajtuk látni, hogy semmikép sem akarnak megbarátkozni avval a régi házzal. Bizonyosan így vélekedtek: „Ugyan még meddig marad itt az utcában közbotrányul ez a rozzant ócskaság? Párkányzata annyira előre nyulik, hogy ablakainkból senki sem láthatja, mi történik amott, tulsó oldalán. Lépcsőzete olyan széles, mint valami palotáé, és oly magos, mintha csak a templom tornyába vezetne, aztán vasrácszatja is olyan, mint valami ősi sirbolt ajtaja, és még sárgarézgombok vannak rajta, - no, ez már nagyon is ostoba!”

Szemközt vele szinte új és csinos házak álltak, ezek épen úgy gondolkodtak, mint amazok; de itt az egyik ház ablakában egy kis piros arcú, ragyogó szemű fiucska ült, s ennek különösen tetszett az a régi ház, akár a nap sütött rá, akár a hold világította meg. S átbámulván a ház falára, honnan a mész már régen lekopott, úgy el tudott ott üldögélni, és a kopott falon a legcsodásabb képeket magának képzelni, épen mint a minő az utca régentén lehetett: kül-lépcsőkkel, kiálló párkányzattal és csucstetőkkel; - alabárdos katonákat és olyan ereszcsonnákat, melyek sárkány és egyéb szörnyek alakjában nyultak el a fedél alatt, látott maga előtt feltűnni. - Ezen a házon aztán igazán volt mit nézni! Benne egy öreg ur lakott, ki kurta nadrágot és nagy rézgombos kabátot viselt, és olyan parókát, min meglátszott, hogy csak-ugyan paróka. Reggelenként egy öreg szolga járt hozzá tisztogatni és egyéb dolgait végezni. Különben mindig egyedül volt az öreg ur abban a régi házban. Néha az ablakhoz jött és kinézett, ilyenkor aztán integetett neki a kis fiu, az öreg ur meg vissza integetett, és így megismerkedtek és barátságot kötöttek, ámbár sohasem beszéltek egymással. De hiszen az nem is volt szükséges.

A kis fiu hallá, midőn szülei így szóltak: „Az öreg urnak oda által különben igen jó dolga van, de olyan szörnyen elhagyatott szegény!”

Következő vasárnap a kis fiu valamit göngyölgetett egy darabka papirba, s oda állt a régi ház ajtajához, és midőn azon ember, ki az öreg urat szolgálta, megérkezett, így szólt hozzá: „Kérlek, add ezt át annak az öreg urnak. Nekem két cinkatonám van, egyiket itt küldöm neki, hadd legyen az övé, mert tudom, hogy olyan szörnyen elhagyatott szegény!”

S az öreg szolga olyan nyájasan tekintett a fiura és intett neki és bevitte magával a cinkatonát a régi házba. Későbbén átküldte őt az öreg ur, megkérdezni, nem lenne-e magának a kis fiunak is kedve, őt meglátogatni. Szülei megengedték azt neki, így hát a kis fiu maga is átment a régi házba.

És a sárgarézgombok a lépcső karfáin sokkal jobban ragyogtak, mint máskor; azt gondolhatta volna az ember, hogy a vendég tiszteletére kifényesítették őket. És épen úgy tetszett, mintha a kifaragott trombitások - mert az ajtóra trombitások voltak, tulipánokban állva, kifaragva - tehát mintha teljes erejükből fujnák trombitájukat, mert sokkal pofókabbnak látszottak, mint különben. Az ám, azt harsogtatták: „Tratratratra! Itt jön a kis fiu! Tratratratra!” - Aztán kinyílt az ajtó. Az egész tornác tele volt aggatva régi arcképekkel: páncélos lovagok és

selyemruhás hölgyek képeivel; s a páncélok csörögtek, és a selyemruhák suhogtak! - Aztán egy lépcső következett, azon jó darabig fölfelé kellett menni, aztán meg egy kicsit lefelé, s akkor egy erkélyre jutott az ember, mely az igaz már nagyon roncsolt állapotban volt, tele hosszú hasadékokkal és nagy lyukakkal, de ezekből valamennyiből fű és levelek nőttek ki; mert az egész erkély, még fala is, úgy el volt lepve növényzettel, mintha csak egy kert volt volna az egész, pedig csak erkély volt. Régi virágcserepek is állottak ott, melyeknek emberi arcuk és számfülök volt; azonban a virágok egészen kényők-kedvők szerint nőttek bennök, a hogy nekik tetszett. Az egyik cserépben ágas-bogas szegfű nőtt szerte-szét minden oldalra, azaz csak a zöldje, egyik hajtás a másikon, s egész érthetőleg mondák: „A lég átölelt, a nap megcsókolgatott és vasárnapra egy kis virágot ígért! egy kis virágot vasárnapra!”

Aztán egy szobába értek, melynek falai disznóbőrrel voltak bevonva, s a disznóbőrre aranyozott virágok voltak nyomtatva.

„Az arany elenyész.
Disznóbőr el nem vész!”

mondák a falak.

Itt igen magos hátú, faragványokkal és mindkét oldalon kartámlákkal ellátott zselyeszékek álltak. „Tessék leülni!” szóltak azok. „Jaj, hogy recseg bennem! Már bizony én is köszvényes leszek, mint az a régi szekrény! Köszvényes lesz a hátam! Jaj!”

Aztán azon szobába ért a kis fiu, hol az öreg ur ült.

„Köszönöm a cinkatonát!” szólt az öreg. „És köszönöm, hogy átjöttél hozzám!”

„Köszönjük! köszönjük!” vagy: „Ripp! ropp!” mondák mind a butorok. És annyi volt ott a butor, hogy szinte utjokban álltak egymásnak, hogy a kis fiut láthassák.

És a fal közepén egy kép függött, egy szép hölgy, oly ifju és oly vidor arcu, hanem épen úgy öltözködve, mint régentén volt szokás: hajporosan és abroncsos ruhában. Ez sem azt nem mondta, hogy: „Köszönet!” sem azt, hogy: „Ropp!” de szelid tekintete úgy függött a fiúcskán, hogy az mingyárt kérdezé az öreg urtól:

„Hol vetted e képet?”

„Oda által a zsidárusnál,” felelt az öreg. „Ott annyi kép van; senki sem ismeri őket, senki sem törődik velök, mert azok, kiket ábrázolnak, már mind meghaltak. De ezt én sok, sok év előtt ismertem, hanem már ez is oda van, meghalt ötven év előtt!”

És a kép alatt egy elhervadt virágbokréta függött üveg alá helyezve; bizonyosan ez is volt már ötven éves, oly réGINEK látszott. És a nagy óra függentyűje egyre járt, s a mutatója haladt előre, s a szobában még régibb lett minden, de senki sem vette azt észre.

„Azt mondják otthon, hogy te olyan szörnyű elhagyatottságban élsz.” szólt a kis fiu.

„Oh nem!” válaszolá az öreg ur. „Az emlékezet, és vele mindaz, a mit a multból fölidézhet, meg-meglátogat engem; és lám, most még te is eljöttél hozzám! - Oh nekem igen jó dolgom van!”

Aztán a könyvpolcról egy képes könyvet vett elő; egész hosszú diszmenetek voltak abban lefestve, a legcsodásabb kocsik, minőket mostanában soha sem láthatni, olyan katonák, mint a tökfilkók, és polgárok lobogó zászlókkal. A szabók zászlaján egy olló volt, mit két oroszlán tartott, a csizmadiák lobogóján pedig nem volt csizma, hanem kétfejű sas; mert a csizmadiák-nál kell, hogy minden páros legyen. - Az volt csak a képeskönyv!

S az öreg a másik szobába ment, hogy onnan befőttet, almát és diót hozzon. - Bizony gyönyörűség volt abban a régi házban lenni!

„Én itt tovább nem állhatom ki!” mondá a cinkatona, ki ott a polcon állt. „Itt oly magányos, oly szomorú az élet! A ki egyszer ismerte a családi életet, az nem szokhatik az ittenihez! Én itt nem állom ki! A nap oly hosszú, és az este még hosszabb! Itt egészen más, mint oda által te nálad, hol atyád és anyád olyan vidáman beszélgettek, és hol te és azok a többi kedves gyermekek olyan pompás zajt csináltak! Oh, milyen magányos itt ennél az öreg urnál! Azt gondolod van valakije, ki őt megcsókolja? azt hiszed, hogy valaki nyájasan tekint rá? hogy ő majd karácsonfát kap? - Már ő csak egy sírt fog kapni, és semmit egyebet! - Nem, én itt nem állom ki!”

„Nem kell úgy a dolog szomorú oldalát vened!” szólt a kis fiú. „Nekem itt oly szépnek tetszik minden, aztán meglátod, az emlékezet és vele mindaz, mit a múltból felidézhet, jár ide látogatóba!”

„Jó, de én azt nem látom, nem ismerem!” mondá a cinkatona. „Én itt nem állom ki!”

„Már pedig ki kell állanod!” mondá neki a kis fiú.

S az öreg ur visszajött a legnyájasabb arccal, s a legszebb befőtt gyümölcsöt, almát és diót hozván magával ekkor aztán nem gondolt többé a kis fiú a cinkatonával.

Boldogan és örvendezve tért a kis fiú haza; és napok és heteken át egyre köszöntgettek egymásnak az ablakból a kis fiú és a régi ház lakója; végtére aztán megint átment egyszer a fiú.

És a kifaragott trombitások megint harsogtatták: „Tratratratra! Jön a kis fiú! Tratratra!” És a régi lovagképeken ismét csörögtek a fegyverek és a páncélok, és suhogtak a selyem ruhák; a disznóbőr szavalt; a zselyeszékeknek pedig köszvényes volt a hátuk: „Jaj!” Tökéletesen úgy volt minden, mint először, mert ide által egyik óra, egyik nap épen csak úgy folyt le, mint a másik.

„Én itt-nem állom ki,” mondá a cinkatona. „Már cinkönyeket is hullattam! Oh, itt fölötté szomorú az élet! Hagyj inkább háboruba mennem, hol kezemet lábamat elveszthetem. Az legalább változatosság volna! - Nem, én itt nem állhatom ki! - Most már értem, mit tesz az, hogy ide az emlékezet és vele mindaz mit a múltból felidézhet, jár látogatóba. Engem is meglátogatott az emlékezet és hidd el nekem, hogy az hosszabb időre nem nagy gyönyörűség. Végre közel voltam ahhoz, hogy a polcra leugorjam. Olyan világosan láttalak mindnyájatokat, mintha csak itt voltatok volna. Megint vasárnap reggel volt, és ti gyermekek mind ott az asztal körül álltatok, és azt a zsoltárt énekeltétek, melyet minden reggel szoktatok énekelni. Ájtatosan álltatok ott összekulcsolt kezekkel, és a szülék ép oly ünnepélyes hangulatban voltak; egyszerre csak kinyílt az ajtó, és a kis Marit bocsáták be a szobába, kis hugotokat, ki még nincs két éves, és mindig táncra kerekedik, valahányszor zenét vagy éneket hall, akár-milyen nemű legyen is az. - Nem volt volna szabad, de ő most is csak elkezdett táncolni, de sehogy sem tudott belejönni a taktusba, mert az éneknek olyan hosszan nyújtott hangjai voltak; ő hát hol egyik lábára állt, és fejét egészen előre nyújtá, hol meg a másik lábára és fejét hátra vetette; de még így sem ütötte meg a mértéket. Ti mindnyájan megtartottatok komolyságtokat, ámde ez kissé nehezetre esett, ámde én olyan nevetésre fakadtam belsőleg, hogy leestem bele az asztalról, és úgy megütöttem magam hogy mai napig is meglátszik a helye; mert helytelenül cselekedtem, hogy akkor elnevettem magamat. - De most ez és minden egyéb, mi valaha velem történt, újra feltűnik előttem, és bizonyosan ezt nevezik emlékezetnek, mely bennünket meglátogat, magával hozván mindazt, mit a múltból felidézhet. Mondd, énekelték-e még vasárnaponként? Beszélj valamit a kis Mariról? És hogy van pajtásom, a másik cinkatona? Hej, neki tudom jó dolga van! Én itt nem állom ki!”

„De hiszen elajándékoztalak,” mondá a kis fiu; „Maradnod kell! Hát ezt nem látod át?”

S az öreg ur egy szekrénykét hozott elő, melyben annyi mindenféle látni való volt: festékszelencék, balzsamüvegcsék, régi kártyák, olyan nagyok és aranyosak, minőket most már seholsem láthatni többé. Aztán még más szekrényeket is nyitott ki az öreg ur, és felnyitotta azt a régi zongorát, melynek födelére belül tájképek voltak festve. És a zongora olyan rekedt hangokat adott, midőn az öreg játszott rajta; aztán egy dalt is dudolgatott hozzá.

„Igen, ezt énekelte ő!” mondá magában és azon kép felé intett, mit a zsibárustól vett; s ekkor úgy felragyogtak az öreg szemei.

„Háboruba akarok menni! háboruba!” kiáltott a cinkatona oly hangosan, mint csak tőle telt, és leugrott a padlóra.

Ugyan hova lett? Az öreg ur is kereste meg a kis fiu is kereste, de mind hiában, az csak nem jött elő, elveszett. „Majd megtalálom én!” mondá az öreg; de bizony soha sem találta azt meg; a padlón fölötté sok lyuk és repedés volt. A cinkatona egyik hasadékba esett, s ott fekütt, mint egy nyitott sírban.

S a nap elmúlt, és a kis fiu hazament. Eltelt e hét, és utána még több más hét is. Az ablakok már egészen befagytak, s a kis fiunak rá kellett lehelni az üvegre, midőn ott üldögélt, hogy egy kis átlátszó kört csináljon magának, melyen a régi házat szemlélhesse. S a régi háznak minden cifrázatát és feliratát ellepte a hó, valamint az egész lépcsőt, mintha csak senki sem lakott volna ott. És csakugyan már senki sem is lakott ott; mert az öreg ur meghalt!

Este egy kocsí állt meg a lépcső előtt, arra rá tették őt koporsójában, s elvitték, hogy oda künn falun a sírboltban nyugodjék. És nem követte a kocsit senki sem, mert hiszen minden barátja már régen meghalt. A kis fiu csókokat hányt az eltűnő koporsó után, a mint onnan távoztak.

Néhány nap múlva árverést tartottak a régi házban, s a kis fiu az ablakból látta, mint hurcolnak el onnan mindent: a régi lovagképeket, a selyemruhás hölgyek képeit, azokat a hosszú fülű virágcserepeket, azokat a régi zselyeszékeket és szekrényeket. Egyet ide, mást amarra vittek; az az arckép, mit a zsibárusnál vett az öreg ur, ismét visszakerült ahoz és ott is maradt függve, mert már senki sem élt azok közül, kik őt valaha ismerték, és most már senkit sem érdekelt az a régi kép.

Tavaszszal aztán magát a házat is lerontották, mert olyan rozzant ócskaság, mondák az emberek. Az utcáról egyenesen be lehetett látni a disznóbőrrel bevont szobába, melynek faláról azonban már leszaggatták azt, és csak rongyai voltak láthatók; az erkélyen pedig a zöld növényzet egészen elvadulva, kuszáltan csüngött le a leroskadt gerendák körül. - Végül tisztára takarítottak mindent.

„No, ez ugyan jól történt!” mondák a szomszédházak.

* * *

És oda pompás házat építettek, nagy ablakokkal, és sima, fejtér falakkal; de azon helyen, hol tulajdonképpen előbb a régi ház állt, egy kis kertet csináltak, s a vadszőlő-indák a szomszéd-falon futottak fel; a kert elé nagy vasrácszat jött vasajtóval; ez aztán szép volt. Az emberek megálltak előtte, és bekukucsáltak. S a verebek seregestül ültek a szőlő indáira, és össze vissza csiripeltek, oly hangosan, a mint csak birtak; de nem a régi házról, mert arra ők már nem emlékezhetek, oly sok év telt el már azóta - oly sok, hogy a kis fiucskából férfi lőn azalatt, még pedig derék férfi, kiben szüleinek öröme telt. Épen megházasodott és feleségecskéjével ugyanazon házba hurcolkodott, mely előtt a kertecske volt; ott állt felesége mellett, míg az egy mezei virágot, mely igen tetszett neki, ültetett a földbe; kis kezecskéivel ültetgeté azt, és ujjáival jól összenyomá körülte a földet. - Jaj! - Mi az? Megszurta magát. A

puha földből valami hegyes állt ki. És ez - képzeljétek csak! - ez a cinkatona volt, ugyanaz, mely régentén ott az öreg urnál elveszett, és mely soká az épületefák és omladványok közt hányódott, most pedig már évek óta a földben feküdt.

S a fiatal nő megtörlé őt előbb egy zöld levéllel, aztán pedig finom zsebkendőjével - oh mily csodás jó illatu volt ez! S a cinkatona épen úgy érezte magát, mintha hosszas ájulásból térne magához.

„Hadd lássam csak!” szólt a fiatal férj, és mosolyogva rázogató fejét. „Ez persze, hogy nem lehet ugyanaz, azonban mégis egy történetre emlékeztet egy cinkatonáról, melyet gyermekkoromban birtam!” Aztán beszélt nejének a régi házról, az öreg urról s a cinkatonáról, mit annak átküldött, mert olyan szörnyen elhagyatott volt szegény, és tökéletesen úgy adta azt elő, a mint az valóságosan megtörtént, úgy hogy az ifju nő könnyekre fakadt az öreg ur és a régi ház fölött.

„De mégis lehetséges, hogy ez ugyanazon cinkatona!” mondá ő. „Elteszem és sohasem feledem el, mit róla beszéltél; és az öreg ur sírjához el kell engem vezetned.”

„De azt nem tudom, hol van,” felelt férje. „Barátai már akkor mind meghaltak; senki sem ápolta sírját, én meg hiszen csak kis fiu voltam!”

„Szegény öreg, milyen szörnyű elhagyatottságban élhetett!” mondá a nő.

„Igen, borzasztó elhagyatottságban!” mondá a cinkatona. „Oh de milyen gyönyörű dolog az, ha nem feledik el az embert!”

„Felséges!” kiáltá egy hang ott egészen közel, de a cinkatonán kívül senkisémet vette észre, hogy az az egykori disznóbőr kárpit egyik rongyától származik, melyről az aranyozás már egészen lekopott. Olyan volt már, mint egy sárdarab, de azért egy véleménye mégis volt, s ezt ki is mondá:

„Az arany elenyész,
Disznóbőr el nem vész!”

De a cinkatona ezt nem hitte.

A KIRÁLYLEÁNY ÉS A BORSÓSZEM.

Volt egyszer egy királyfi, ki egy királyleányt akart feleségül venni, csak hogy annak olyan *i g a z i* királyleánynak kellett volna lennie. Beutazta hát e végre az egész világot, hogy egy ilyenre szert tehessen, de hiába mindenütt volt valami bökkenő. Királyleány ugyan volt akár-mennyi, de hogy azok csakugyan *i g a z i* királyleányok voltak-e, vagy sem, azt egyiknél sem tudhatta meg egész bizonyossággal. Mindig akadt valami, mi nem volt úgy egészen rendén. Haza ment hát nagy szomorun, mert mégis úgy szeretett volna egy *i g a z i* királyleányt feleségül venni!

Történt azonban, hogy egy este iszonyú zivatar kerekedett, villámlott, dörgött, az eső csak úgy szakadt, szóval rémitő idő volt! Egyszerre csak kopogtatnak a város kapuján, mire az öreg király kimegy, hogy fölnyissa a kaput.

Egy királyleány állt oda künn. De uram őrizz! milyenné tette őt az eső és a szörnyű zivatar! Csak úgy csurgott a víz hajáról és ruhájáról, bele a cipőjébe, és a sarkán megint ki. És ő mégis azt állítja, hogy ő *i g a z i* királyleány!

„Jól van, jól,” gondolá magában az öreg királyné, „majd kisütjük mi azt!” De nem szólt semmit, hanem bement a hálósobába, minden ágyneműt kiszedett a nyoszolyából, s ennek a fenekére egy borsószemet tett; aztán a borsószemre húsz matrácot, a matrácok fölé pedig még húsz pelyhes derekaljat rakott.

És ezen kellett hálni a királyleánynak.

Másnap reggel aztán kérdezték tőle hogy alutt?

„Oh, roszul!” felelt ő, „irtóztató roszul! Egész éjen át alig hunytam be szememet; Isten tudja, mi lehetett abban az ágyban. Valami keménységen feküdtem, egész testem kék-zöld lett bele. Oh, ez rettenetes!”

No most már meggyőződtek felőle, hogy ez aztán igazi királyleány, mert húsz matracon és húsz pelyhes derekaljon keresztül megérzett egy borsószemet. Ilyen kényes csak egy igazi királyleány lehet.

Feleségül vette hát a királyfi, mert most már bizonyos volt benne, hogy *i g a z i* királyleányra talált; a borsószemet pedig a kincstárba tették, hol mái napig is látható, ha csak valaki el nem lopta onnan.

Lám, aztán ez is *i g a z i* történet volt.

A RÓZSATÜNDÉRKE.

Egy kertnek közepén állt egy virágzó rózsabokor, egészen tele nyíló rózsákkal; ezek egyikében, még pedig a legszebbikben lakott egy tündérke. Oly parányi volt, hogy emberi szem őt ki nem vehetné. A rózsának minden levele mögött egy-egy hálósobácskája volt. Alakja oly kedves, oly szép volt, minő csak a legszebb gyermek lehet, és szárnyacskaí vállától le egész sarkáig értek. Oh, milyen illatosak voltak sobácskaí, a falak milyen átlátszó és szépek! Hogy is ne! hiszen a halványpiros rózsalevelek képezték azokat!

Naphosszat a meleg verőfényen mulatozott; virágról virágra szállt; táncolt a repülő pillangó szárnyain, és méregeté, hány lépést kell tennie, míg valamennyi országutat és ösvényt bejár, a mennyi csak egy hársfalevelen található. Mert a mit mi a levélen erekek nevezünk, azt ő országutaknak és ösvényeknek tartotta. És oh, milyen végnélküli utak voltak ezek reá nézve! Mielőtt bejárhatta volna, leáldozott a nap; de hiszen olyan későn is fogott hozzá!

Ugy meghűlt a lég; harmat szállt a kert virágaira és hűvös szellő lengedezett; legokosabb volt haza mennie; sietett is a hogy csak birt, de a rózsa már bezáródott, sehogy sem juthatott kelyhébe! - és a többi rózsa közül sem volt már egyetlenegy sem nyitva. Szegény kis tündérke, hogyan megijedt! Még soha egy éjet sem töltött künn a szabadban, mindig olyan édesdeden pihent a meleg rózsalevelek mögött: oh ez bizonyára halálát fogja okozni!

Eszébe jutott, hogy a kert másik végén egy lugas van jerikói rózsából, melynek virágai nagy, festett szarvakhoz hasonlók; ezek egyikében szándékozott hát az éjet tölteni; oda repült. De csitt! két ember volt a lugasban: egy szép ifju és egy gyönyörű leányka. Ott ültek egymás mellett, és úgy óhajtották, bár soha ne kellene elválniok. Oh, mennyire szerették egymást! még annál is sokkal jobban, mint a hogy a legjobb gyermek apját, anyját szeretheti.

„És nekünk mégis válnunk kell!” szolt az ifju. „Bátyád ellenzi szerelmünket, azért küld el engem ezen megbizással olyan messzire, hegyeken és tengereken túl! Isten veled, édes meny-asszonyom, mert hiszen mégis csak az vagy te énnkem!”

Aztán megcsókolták egymást s a leányka sírt, és egy rózsát adott az ifjunak. De mielőtt átnyújtotta volna, egy olyan meleg, olyan forró csókot nyomott rá, hogy a rózsa kinyílt tőle. Azonnal belerepült a kis tündérke s fejét a finom, illatos falakhoz támasztá; így jól kiveheté, hogyan bucsúznak egymástól: - Isten hozzád! Isten hozzád! - - S érezte, hogy a rózsa az ifjunak keblén foglal helyet. - Oh, miként dobogott a szív oda benn! úgy dobogott, hogy a kis tündérke nem bírta tőle elalunni.

De nem soká maradt a rózsa háborítlanul az ifju kebelén. A mint ott a sötét erdőben mendegélt egyedül, magányosan, elővé a rózsát s össze csókolgatá, annyiszor és oly hévvel, hogy a kis tündérkét majd agyon szorítá. Ez a leveleken keresztül érezheté, mint égtek az ifju ajkai, úgy hogy a rózsa kinyílt, mintha a legforróbb déli nap süttött volna reá.

Ekkor egy más férfi jött oda, sötéten, haragosan; annak a szép leánynak rossz bátyja volt ez. Éles kést vont elő, s míg az ifju a rózsát csókolá, az a rossz ember agyonszurta őt; fejét lemetszve elásta őt a puha földbe a hársfa alá.

„No, így el lesz feledve és mindennek vége!” gondola magában a rossz bátya; „nem tér többé vissza. Nagy útra kellett mennie, hegyeken és tengereken túl: ilyenkor könnyen megeshetik, hogy valaki odavesz; tehát ő is odaveszett. Többé nem jön vissza és előttem ugyan ne merje őt húgom említeni!”

S evvel száraz leveleket kapart lábával a friss földre és a sötét éjben ismét haza ment. De nem egyedül ment, miként ő hitte: a kis tündérke vele volt. Egy elszáradt, össze sodródott hársfa-

levélben rejtőzött az, mely a gonosz embernek haja közé hullott, mikor az ott a gödröt ásta. Aztán kalapját föltevé a levél fölé, s alatta olyan sötét volt, hogy a kis tündérke reszketett a félelemtől s a gonosz tett fölötti haragjában.

Hajnal tájt haza ért a gonosz ember; kalapját letette és húga hálósobájába ment. Ott fekütt a gyönyörű, virágzó leányka s arról álmodott, kit úgy szeretett és kiről azt hitte, hogy most már hegyeken és erdőkön keresztül folytatja útját. S a rossz bátya föléje hajolt s oly undokul nevetett, miként csak ördögök nevezhetnek. Ekkor a száraz levél kiesett a takaróra, de ő azt nem vette észre és kiment, hogy egy keveset maga is aludjék reggelig. Ámde a tündérke kijött a száraz levélből, s az alvó leányka fülébe bujt, s elbeszélte neki álom képében az iszonyú gyilkosságot; leírta neki a helyet, hol bátyja az ifjút megölte és holttestét elásá; beszélt neki a virágzó hársfáról a sír mellett és így szólt: „jeléül, hogy nem csak pusztán álom volt ez a mit most éntőlem hallottál, egy száraz levelet fogsz ágyadon találni!” És csakugyan ott is találta azt a leányka, mikor fölébredt.

Oh, milyen keserű könnyeket hullatott szegény! És senkivel sem közölhette fájdalmát. Az ablak egész nap nyitva állt; könnyen kimehetett volna a kis tündérke a kertbe a rózsákhoz és a többi virágokhoz; de nem tudta szívére venni, hogy a szegény búslakodót elhagyja. Az ablakban egy bokor hónapos rózsza állt, ezek egyikében foglalt helyet és onnan nézte, nézte a szegény leányt.

Bátyja sokszor bejött szobájába, és egyre oly víg és olyan gonosz volt; a leányka egy szót sem szólhatott neki szíve fájdalmáról.

A mint beállt az éj, kiosont a házból, az erdőbe ment, fölkereste azon helyet, hol a hársfa állt, félresöpörte a leveleket, és fölást a földet és azonnal rátalált a meggyilkoltak tetemeire. Oh, mint sírt, mint könyörgött a jó istennek, hogy ő is minél előbb haljon meg!

Szerette volna a holttestet magával hazavinni, de ez lehetetlen volt. Hát csak azt a halvány, zárt szemű fejet vevé magához, megcsokolá a hideg ajkakát és kitisztította a földet a szép hajfürtök közül. „Ezt magammal viszem!” szólt ő, és miután, földdel és levelekkel újra befödte a holttestet, magához vevé az ifju fejét s egy kis ágacskaat tört a jaszminbokorról, mely ott az erdőben virult, hol a hullá el volt ásva.

A mint szobájába ért, elővevé a legnagyobb virágcserepet, mit csak találhatott, bele tette a halottnak fejét, földet tett rá, és bele ülteté a jaszmin ágacskaat.

„Isten hozzád! isten hozzád!” susogá a kis tündérke; tovább már nem nézhette ezt a nagy fájdalmat, kirepült hát a kertbe a rózsához. De az már elnyílt, csak néhány halvány levél csüngött még a zöld ágon.

„Ah, milyen hamar lesz vége minden szépnek, minden jónak!” sóhajtott a kis tündérke. Végre mégis talált egy rózsát, mely aztán lakása lön; és ő elhelyezkedett annak finom és illatos levelei közt.

Azonban minden reggel elrepült a szegény leány ablakába, ki mindig ott állt virágcserepénél és szüntelen csak sírt. Keserű könnyei a jaszminágra hullottak, az ágacska napról napra, azon mértékben mint a leány halványabb, halványabb lön, frisebb és zöldebb lett; egyik hajtása a másikat követte, kis feje bimbók fakadtak és nyíltak ki rajta, melyeket csókjaival borított a leány. Gonosz bátyja pedig korholta őt és kérdé tőle, hogy megbolondult-e? Nem szenvedhette és meg nem foghatta, mit sirdogál szüntelen a virágcserep fölött. Hiszen ő nem tudta, micsoda szemek vannak ott bezáródva és micsoda piros ajkak porladoznak ott. S a leányka a cserepre hajtá fejét s a kis rózsatündérke ott találá őt alva; erre fülébe bujt és ama lugasban töltött estéről beszélt neki, a rózsza illatáról és a tündérek szerelméről. A leánykának oly

gyönyörteljes álmai lettek, és a míg így álmodott, elhagyta őt az élet. Csendes halállal mult ki, és ahoz költözött a menyországba, a kit úgy szeretett.

És a jazminnak nagy fehér virágai mind kinyíltak: oly sajtyszerű édes illat áradt ki belőlök; ők nem tudták más módon megsíratni az elhunytat.

S a gonosz bátya látván a szép virágzó bokrot, örökség gyanánt magához vevé azt, és hálószoájába helyezé, épen ágya mellé, mert olyan gyönyörű volt az s oly mondhatlanul édesen illatozott. A kis rózsatündérke követte őt, és egyik virágról a másikra repült, - mert hiszen mindegyikben egy kis szellem lakott - és beszélt nekik a meggyilkolt ifjuról, kinek feje már ott porladozott a földben, beszélt nekik a gonosz bátyáról és a szegény leányról.

„Tudjuk!” mondák a virágszelleme. „Tudjuk! Nem a meggyilkoltnak szemeiből és ajkaiból nőttünk-e ki? Tudjuk, tudjuk!” S aztán olyan csodálatosan integettek fejükkal.

A rózsatündérke sehogy sem foghatta meg, hogyan maradhatnak e mellett olyan nyugodtak; kirepült a méhekhez, kik ott mézet gyűjtöttek s elbeszélte nekik a gonosz bátya történetét. És a méhek elmondák azt királynéjoknak, ki megparancsolá nekik, hogy következő reggel öljék meg a gyilkost.

Azonban a reggelt megelőző éjen - az első éjen, mely húga halálára következett - midőn a gonosz bátya ágyában alott, oly közel ahoz az illatozó jazminbokorhoz, valamennyi virágkehely kinyílt és kiszálltak láthatlanul, de mérges fulánkokkal ellátva a virágszelleme, fülébe ültek s nehéz álmokat susogtak neki, aztán ajkaira szálltak, és megsúrták nyelvét mérges fulánkjokkal. „Most már megboszultuk a meggyilkoltat!” mondák és visszaszálltak a jazmin fehér tölcseibe.

Midőn reggel hirtelen kinyitották a hálószoa ablakát, a rózsatündérke azonnal berepült rajta, a méhkirályné és az egész raj által kísérve.

De a gonosz bátya ekkor már halva volt. Ágyát emberek állták körül s azt mondták: „A jazmin illata ölte őt meg.”

Most értette meg a rózsatündérke a virágok boszuját és elbeszélte a méhkirálynénak, s az egész raj zúgva és dongva vette körül a cserepet. Lehetlen volt onnan elűzni őket. Egy ember hát a virágcserepet akará onnan elvinni, de egy méh úgy megcsipte kezét, hogy a cserepet azonnal földre ejté s az összetört.

Akkor megláták a fehér koponyát és megtudták, hogy ama halott ott az ágyban gyilkos volt.

És a méhkirályné dongva röpkedett a lében és a virágok boszujáról énekelt és a rózsatündérkéről; meg hogy a legcsekélyebb levélke mögött is lakozik valami, mi a roszat felfödözheti és megboszulhatja.

A CSÁSZÁR ÚJ RUHÁI.

Sok, sok év előtt élt egy császár, ki oly mód nélkül szerette az új ruhákat, hogy minden pénzét arra költé, csak hogy minél cifrábban öltözködhessenek. Nem törődött katonáival, nem érdekelte a színház; és nem is kocsizott ki másért, csak hogy új ruháit fitogtathassa. A nap minden órájára külön öltözéke volt; és, miként különben a királyokról azt szokták mondani: a tanácssteremben van, itt éppen úgy mondták: „a császár az öltöző szobájában van.”

Abban a nagy városban, melyben lakott, igen vig élet volt; naponként sok idegen fordult meg ott. Egy napon két gaz csaló is érkezett oda, kik takácsoknak adták ki magukat, s azt állították, hogy ők a legszebb szövetet tudják szőni, a mit csak képzelni lehet. Nem csak hogy annak színe és mustrája valami rendkívüli szép, mondták ők, hanem hogy még azonfelül a ruhák, miket eme kelméből készítenek, azon csodás tulajdonnal is bírnak, hogy mind azok előtt láthatlanok maradnak, kik vagy nem alkalmasak hivatalukra, vagy pedig kimondhatlanul ostobák.

„Ejh, hiszen ezek pompás ruhák volnának!” gondolta magában a császár; „ha ezeket felölténém, könnyen meg tudnám különböztetni az egész országban, az okosokat az ostobáktól, és annak is nyomába jöhetnék, kik nem alkalmasak azon hivatalra, melyet viselnek. Igen, e kelmét azonnal vegyék munkába számomra!” És nagy összeg felpénzt adott a két csalónak, hogy tüstént hozzálássanak a munkához.

Ezek fel is állítottak két szövőszéket s úgy tettek, mintha dolgoznának rajta, pedig egy szál sem volt a szövőszékre fölhúzva. Nyakra före a legszebb selymet és legfinomabb aranyat adatták maguknak, mit aztán mind zsebre raktak, s az üres szövőszékeken dolgozgattak késő éjelig.

„Szeretném mégis tudni, mennyire mentek már a szövéssel!” gondolta a császár. Hanem úgy elfogódott, ha arra gondolt, hogy az a szövet az ostoba vagy hivatalára alkalmatlan ember előtt láthatlan marad. Hitte ugyan, hogy ő neki magának nincs mitől tartania, azonban előbb mégis mást akart oda küldeni, hogy a dolog mibenlétéről értesüljön. Az egész városban minden ember tudta, mily különös tulajdonnal bír azon szövet, és mindenki vágyott tudni, milyen haszonvehetlen vagy ostoba ember az ő szomszédja!

„Becsületes vén miniszteremet küldöm oda!” gondolta a császár. „Ő leginkább képes megítélni, milyen az a kelme, mert ő eszes és senki sem tölti be jobban hivatalát, mint ő!”

Elment hát a jó öreg miniszter oda, hol a teremben a két csaló az üres szövőszékek mellett ült; úgy tettek, mintha dolgoznának. „Uram, őrizz!” gondolta az öreg miniszter s csak úgy mereszté szemeit; „hiszen semmit sem látok!” Hanem ezt nagy bölcsen elhallgatta ám.

S a két csaló felszólította őt, hogy lépne közelebb, és kérdék tőle, hogy hát nem csinos mustra-e az és nem szép színek-e azok. És mutogatták neki az üres szövőszéket, s a szegény öreg miniszter egyre jobban mereszté szemeit, de csak semmit sem láthatott, mert hiszen nem is volt ott semmi. „Uram Istenem!” töprenkedék magában, „hát ostoba volnék én? No már ezt nem hittem volna soha, s ezt ugyan ne tudja meg senki! Vagy tán éppen alkalmatlan volnék hivatalomra? Nem, esztelenség volna tőlem, ha bevallanám, hogy e kelmét nem látom!”

„Nos, ön semmit sem szól hozzá?” szólt a szövők egyike.

„Oh, gyönyörű! felséges!” felelt az öreg miniszter, és ugyan csak nézett oda szemüvegével. „Minő mustra és minő színek! - Igen, majd megmondom a császárnak, hogy nekem igen tetszik!”

„No, azon örvendünk!” mondá a két takács, s aztán megnevezék neki a színeket és megfejték a különös mustrát. Jól megjegyzett magának mindent az öreg miniszter, hogy majd elmondhassa, ha a császárhoz visszatér, és valóban úgy is tett.

Erre a csalók több pénzt, selymet és aranyat kívántak azon ürügy alatt, hogy az mind szükséges a szövethoz. Azonban mindezt zsebre rakták, s a szövőszékre egy szál sem jött belőle, hanem ők, miként eddig, tovább is dolgoztak az üres szövőszéken.

Nem sokára ismét egy más becsületes államférfit küldött oda a császár, megnézni, mennyire haladt már a munka és hogy kész lesz-e nem sokára a kelme; ez is épen úgy járt, mint az előbbeni, nézett, nézett, de minthogy az üres szövőszéken kívül semmi sem volt ott, hát semmit sem is látott.

„Nem szép szövet ez?” mondá a két csaló és mutatták és magyarázták neki a gyönyörű mustrát, mely nem létezett.

„Ostoba nem vagyok!” gondolá ezen ember; „tehát jó hivatalomra volnék alkalmatlan. Ez ugyan furcsa volna, de ezt senki se tudja meg!” Elkezdte hát dicsérni a szövetet, melyet nem látott és örömét nyilvánította a szép színek és a pompás mustra fölött. „Igen, az valami gyönyörű!” mondá a császárnak.

A városban minden ember csak arról a gyönyörű szövetről beszélt.

Most már a császár maga is meg akará nézni, mielőtt a kelmét a szövőszékről levennék. Egész sereg válogatott emberrel, köztük ama két becsületes államférfival, kik már előbb ott voltak, ment a két ravasz csalóhoz, s azok egész erejükből dolgoztak, egyetlen rost vagy szál nélkül.

„Hát nem gyönyörű ez?” mondá a két öreg kormányférfi, kik már előbb itt voltak. „Nézze csak felséged, minő mustra, minő színek!” S az üres szövőszékre mutattak, mert azt hitték, hogy mások bizonyosan látják azon a szövetet.

„Patvarba!” gondolá a császár. „Én semmit sem látok! hisz ez borzasztó! ostoba vagyok? nem volnék császárnak való? Ez a legszörnyűbb, mi engem érhetne! - Oh, igen szép!” mondá fenszóval. „Megnyerte legmagasb tetszésünket!” És elégedetten intett fejével és nézte az üres szövőszéket, mert nem akarta megmondani, hogy semmit sem lát rajta. Az egész kíséret, mely vele volt, egyre nézett, nézett, de hiába, ők sem láttak többet, mint amazok; hanem azért ők is, úgy, miként a császár, azt mondák: „Oh, igen szép!” és tanácsolták neki, hogy e pompás új ruhát majd a legközelebb bekövetkező búcsújáratkor öltse magára. „Gyönyörű, pompás, isteni!” hangzott szájról szájra; mindenfelől a legnagyobb hévvel látszottak örvendezni fölötté; s a császár a két csalót „császári udvari takács” címmel ruházta fel.

A búcsújárást megelőző egész éjen át fönn volt a két csaló, s több mint tizenhat szál gyertyát gyújtottak meg. Az emberek látták, mennyire el vannak foglalva a császár új ruháinak elkészítésével. Ugy tettek, mintha a szövetet levették volna a szövőszékről, nagy ollókkal nyirbáltak a levegőben, cérna nélküli tűkkel öltögettek s végre így szóltak: „igy ni, most készen vannak a ruhák!”

A császár maga jött oda legmagasabb udvarnokaival, s mindkét csaló fölemelé egyik karját, mintha valamit tartottak volna, s így szóltak: „Itt a nadrág, im, nézzétek! itt a köntös! itt a palást!” s így tovább. „Olyan könnyű, mint a pókháló; azt hinné az ember, semmi sincs a testén, de épen ez a szép benne!”

„Az ám!” mondák egyhangulag az udvaroncok; de semmit sem láthattak, mert hiszen nem volt ott semmi.

„Most tessék felségednek legkegyelmesebben minden ruháját levetni,” mondák a csalók, „majd föladjuk felségedre az ujakat, itt a nagy tükör előtt.”

A császár minden ruháját leveté, s a csálók úgy tettek mintha a most készült új öltözetet darabonként ráadnák; s a császár jobbra, balra forgolódott a tükör előtt.

„Ejnye, hogyan illik! milyen fölségesen áll!” mondák mindannyian. „Milyen mustra, milyen színek! Ez már aztán páratlan egy öltözet!”

„Künn állanak a mennyezettel, melyet felséged fölött fognak vinni a búcsújáráskor!” jelenté a főudvarmester.

„Látjátok, már készen vagyok!” szólt a császár. „Nemde jól áll?” S evvel ismét a tükörbe nézett, mert úgy akart tenni, mintha ugyancsak szemügyre venné ékes öltözetét.

A kamarások, kiknek az uszályt kellett vinni, a földre nyultak mintha az uszályt emelték volna onnét fel, úgy lépegettek s úgy tettek, mintha valamit tartanának kezökben; a világért sem merték volna kimutatni, hogy semmit sem látnak.

S így lépdegélt a császár a menettel a pompás mennyezet alatt, és minden ember az utcán és az ablakokban így szólt: „Istenem, milyen páratlan szép a császár új ruhája; milyen uszály van rajta és milyen jó szabása van!” Senki sem akarta kimutatni, hogy semmit sem lát, mert hiszen úgy vagy hivatalára alkalmatlan vagy fölötte ostoba volt volna. A császárnak még egy ruhája sem részesült oly rendkívüli tetszésben, mint ez.

„De hiszen nincsen rajta semmi!” szólt végre egy kis gyermek. „Boldog Isten! halljátok csak az ártatlanság szavát!” mondá az apa, s egyik ember a másiknak sugta meg, a mit a gyermek mondott.

„De hiszen semmi sincsen rajta!” kiáltott végre az egész népség. Ez bántotta a császárt mert magának is úgy tetszett, hogy igazuk van, hanem gondolta magában: „Most már mégis be kell végeznem a menetet!” S a kamarásurak még feszesebben mentek és vitték az uszályt, mely nem létezett.

A POHÁNKA.

Ha égiháború után oly szántóföld mellett megy el az ember, melyben pohánka terem, gyakran tapasztalhatja, hogy az egészen megfeketedett és elperzselődött. Mintha csak tüzes láng futott volna át rajta. A földmivelő ilyenkor azt szokta mondani: „Ezt a villám okozta!”

De hát hogyan történik ez? Majd elmondom, mit nekem erről egy veréb beszélt; ő pedig azt egy vén fűzfától hallotta, mely ilyen pohánka föld mellett állt, és áll mai napig is. Olyan tiszteletreméltó nagy fűzfa ez, ámbár girbe görbe, és nagyon vén. Derékon végig hasadt s fű és szederinda nőtt ki hasadékaiból; egészen előre hajlik s ágai leérnek a földig, mintha csak hosszú zöld hajszálaak volnának.

Köröskörül a szántóföldeken gabona termett, nemcsak rozs és árpa, hanem még zab is; az ám, a gyönyörű zab, mely ha megéri, épen olyannak látszik, mintha egy rakás kanári madár ülne egy ágon. Olyan áldott szép volt a gabona, és minél dúsabb volt a kalász, annál mélyebben hajlott meg jámbor alázattal.

Hanem volt itt egy pohánka föld is, még pedig a fűzfának átellenében. A pohánka semmikép sem hajolt meg, mint a gabona, hanem gögösen és mereven fenn hordta fejét.

„Bizonyígy érek annyit, mint a búzakalász,” mondá ő; „s azonfelül még sokkal szebb is vagyok; virágom oly szép, mint az almafa virága; bizony öröm rám nézni és mindarra, mi hozzám tartozik. Te vén fűzfa, ismersz-e valami pompásabbat, mint mi?”

És a fűzfa épen úgy integetett, mintha azt akarta volna mondani: „Ismerek bizony!” A pohánka azonban csak úgy pöffeszkedett nagy kevélységében s így szólt: „Az az ostoba fa! Már olyan vén, hogy fű nő derekából!”

Hanem egyszerre csak iszonyú zivatar közelgett, a mezei virágok mind bezárták kelyhüket vagy lehajtották fejcskéjüket, míg elnyargalt fölöttök a vihar; csak a pohánka kevélykedett hajthatlan gögjében.

„Hajolj meg, úgy mint mi!” mondák neki a virágok.

„Nem tudnám miért!” válaszolt a pohánka.

„Hajtsd meg fejedet, mint mi!” inté őt a gabona. „Repülve közelg a vihar angyala! Szárnyai a felhők magasából egész le a földig érnek; lesujt, mielőtt időd lenne irgalomért könyörögnöd.”

„Azért sem fogok meghajolni!” mondá a pohánka.

„Zárd be virágaidat, és hajtsd le leveleidet!” mondá neki a vén fűzfa. „Ne nézz bele a villám-ba, mikor a felhő széthasad; még az embernek sem szabad azt tenni, mert mikor villámlik, bele lehet látni az égbe, s e látvány még az emberek szeme fényét is elveszi; mi nem érne hát bennünket, a föld növényeit, ha ily vakmerőségre vetemednénk, mi, kik sokkal csekélyebbek vagyunk!”

„Sokkal csekélyebbek!” szólt a pohánka. „Most már csak azért is egyenesen bele nézek az égbe!” És csakugyan meg is tette határtalan gögjében. Mintha lángba borult volna az egész világ, oly iszonyúan villámlott.

Midőn később elmúlt a zivatar, a csöndes tiszta légben, az esőtől egészen felfrissülve emelkedtek föl a virágok és a gabona. De a pohánkát koromfeketére perzselé a villám, most már nem volt egyéb száraz kórónál.

A vén fűzfának ágait szellő lengeté, s nagy vízcseppek hullottak alá zöld leveleiről, mintha csak sírt volna. A verebek kérdeék tőle: „Miért sírsz? hiszen itt olyan jó! Nézd, mint süt a nap; nézd, mint szállnak a felhők! nem érzed a bokrok és virágok illatát? Szólj vén fűzfa, miért sírsz?”

És a fűzfa elmondá nekik a pohánka dölyfösségét, gőgjét és a büntetést, mely azt nyomon követé. Én ki most e történetet nektek elmondtam, azt a verebektől hallottam, kik egy este beszéltek el nekem, mikor arra kértem őket, hogy meséljenek valamit.

A PÁSZTORLÁNYKA ÉS A KÉMÉNYSEPRŐ.

Láttál-e már valaha egy olyan igazán régi, az időtől egészen megfeketedett szekrényt, tele mindenféle cifra faragványokkal?

Hát egy épen ilyen szekrény állt egy szobában; még valamelyik ősanyáról maradt örökség volt az. Egészen el volt halmozva kifaragott rózsákkal és tulipánokkal. A furcsábbnál furcsább faragványok közül egy-egy kis szarvasfej bujt előre szarvacskáival. A szekrény közepén azonban egy egész ember volt kifaragva; nevetséges egy alak, az igaz, és még hozzá úgy vigyorgott is, mert nevetésnek azt nem lehetett mondani. Kecskelábai, és fején kis szarvai voltak és hosszú nagy szakála. A gyermekek elnevezték őt Kecskelábi főőhadiparancsnokságiőrmesternek; ez aztán olyan név, mit nem egykönnyen lehet megtanulni; és ugyan kevesen is vannak, kik ilyen hosszú címmel dicsekedhetnek; s az ugyan eredeti gondolat volt egy ilyet kifaragtatni. Elég az hozzá, hogy ott volt! Szüntelen a tükör alatti asztalkára nézett, hol egy csinos kis pásztorlányka állott porcellánból. Cipői meg voltak aranyozva, ruháját pedig egy piros rózsza díszíté, és még azonfölül arany kalapja és pásztorbotja volt, szóval: gyönyörű kis jószág volt biz az! Közel hozzá állt egy kis kéményseprő, fekete mint a korom, különben pedig ez is porcellánból; csak olyan finom és tiszta volt, mint bárki; mert hiszen hogy kéményseprő volt, azt csak ábrázolta; a porcellán-gyáros csak úgy csinálhatott volna herceget is belőle, mert az egyre megy!

Oly kedvesen állt ott lajtorjájával, és olyan fehér-piros arccal, mint a liliom és rózsza, mi tulajdonképen nem volt rendén, mert kissé mégis feketének kellett volna arcának is lenni. Egészen közel állt a pásztorlánykához; mindkettőjüket úgy állították oda, a hol álltak, de minthogy már a sors így összehozta őket, hát jegyesek lettek. Hiszen úgy összeillettek: mind a ketten fiatalok voltak, ugyanegy porcellánból készültek, és egyformán töredékenyek mind a ketten.

Közel hozzájuk még egy alak állt, háromszorta nagyobb náloknál. Egy vén „Kinézer” volt az, ki billegetni tudott fejével. Ez is porcellánból volt, s a pásztorlányka nagyatyjának mondá magát, mit persze nem tudott bebizonyítani. Állítá, hogy neki hatalma van fölötte, s azért, midőn Kecskelábi főőhadiparancsnokságiőrmester a pásztorlánykát megkérte, ő igent billentett fejével.

„Olyan férjet kapsz,” mondá a vén Kinézer, „olyan férjet, ki, mint hajlandó vagyok hinni, mahagonifából van. Ő általa Kecskelábi főőhadiparancsnokságiőrmesterné lehetsz; egész szekrénye tele ezüstneművel, azt nem is számítva, mi a titkos fiókokban van.”

„De én nem akarok a sötét szekrénybe menni!” mondá a kis pásztorlányka. „Azt hallottam, hogy már tizenegy porcellánfeleséget zárt oda!”

„Ugy te a tizenkettedik lehetsz,” viszonzá a Kinézer. „Még ez éjjel, mihelyest a vén szekrény recsegni fog, meg kell a lakadalomnak történni, oly igazán, mint én Kinézer vagyok!” S erre egyet billentett fejével és elalult.

De a kis pásztorlányka sírt, és szive választottjára, a porcellán kéményseprőre tekintett.

„Kérlek,” szólt ahoz „jöjj velem a nagy világba, mert itt nem maradhatunk.”

„Én mindent akarok, a mit te akarsz!” szólt a kis kéményseprő. „Menjünk hát tüstént! remélem, eltarthatlak mesterségemből!”

„Csak már szerencsésen lejutottunk volna az asztról. Nem leszek nyugodt, míg csak künn nem leszünk a nagy világban!”

És a kéményseprő biztatta őt, és mutatta neki, hogyan lépjen kis lábacskaival az asztalnak kifaragott szögleteire, és az asztallábnak megaranyozott cifrázataira; lajtorjájának is hasznát vette, míg végre leértek a földre. De ekkor, a mint a régi szekrényre néztek, nagy mozgalmat vettek azon észre; azok a kifaragott szarvasok mind előre nyújták fejüket, szarvokat fölemelték, és nyakokat tekergették. Kecskelábi főfőhadiparancsnokságiörnmester pedig egy nagyot ugrott, és átkiáltott a vén K i n é z e r hez.

„Szöknek! szöknek!”

Erre azok egy kissé megszeppentek, és hamar az ablakzsámoly fiókjába bujtak.

Abban három vagy négy játék kártya volt, melyből mindegyikből hiányzott néhány, meg egy kis baba-színház, mely lehetőleg ügyesen volt felállítva. Ezen épen akkor egy színdarabot játszottak, s a kártyadámák valamennyien, zöld és vörös, makk és tök, mind ott ültek az első sorban, és tulipánjaikkal legyezgették magokat, hátok mögött pedig a filkók álltak, és megmutatták, hogy fejök helyén van alul is, felül is, miként az a kártyákon szokott lenni. A darabban két személy fordult elő, kik nem kerülhetnek össze, és ennek láttára a pásztorlányka sírva fakadt, mert hiszen ez épen olyan volt, mint az ő sorsuk.

„Ezt tovább nem állhatom ki!” mondá. „Távoznom kell e fiókból!”

De a mint ismét a földön voltak, és az asztalra tekintettek: hát látták, hogy a vén K i n é z e r , kinek talapzata csak olyan idomtalan darabból állott, fölébredt, és egész erejéből hánykolódik.

„Jaj, már jön a vén K i n é z e r !” sikoltott fel a kis pásztorlányka, és porcellán térdecskéire hullott kétségbeesésében.

„Valamit gondoltam,” szólt a kéményseprő. „Nem lenne jó, abba a nagy potpourri-edénybe bujnunk, mely ott a sarokban áll? Ott rózsaleveleken és levendulán feketünk, és söt szórhatunk szeme közé, ha utánunk jön.”

„Evvel nem nyerünk semmit,” felelt a pásztorlányka. „Tudom, hogy a vén K i n é z e r és a potpourri-edény valaha jegyesek voltak, már pedig mindig marad valami gyöngéd érzélem vissza azok között, kik egykor ily viszonyban álltak egymáshoz. Nem, mi nem tehetünk egyebet, mint ha a nagy világba kibujdosunk!”

„És csakugyan volna bátorságod, velem a nagy világba kibujdosni?” kérde a kéményseprő. „Meggondoltad-e hogy az milyen nagy, és hogy ide többé soha nem jöhetünk vissza?”

„Igen, meggondoltam!”

És a kéményseprő keményen a szeme közé nézett, és így szólt hozzá: „Az én utam a kéményen vezet keresztül! Van-e igazán bátorságod, velem a kályhán keresztül, annak derekán és csövein át mászni? Innen kiérünk a kéménybe, ott aztán igazán helyemen vagyok! Olyan magosra mászunk, hogy nem érhetnek el, ott legfelül aztán van egy nyílás, melyen át a nagy világba jutunk!”

És oda vezeté a pásztorlánykát, a kályha ajtajához.

„Mily sötétség van itt!” szólt a pásztorlányka, de azért mégis követte a kéményseprőt a kályhán keresztül, annak vas derekán és csövein át, hol koromfekete éj uralkodott.

„No most már a kéményben vagyunk!” mondá a kéményseprő. „És ime lásd, lásd ott fenn a leggyönyörűbb csillag ragyog!”

És csakugyan egy csillag, egy igazi csillag volt ott fenn az égen, mely egyenesen fölöttök ragyogott, mintha az utat akarná nekik mutatni. És ők egyre másztak, kapaszkodtak fölfelé; borzasztó egy út volt ez, olyan meredek; de a kéményseprő emelgette a kis pásztorlánykát, és egyre segített neki; tartotta őt, és megmutatta neki a legjobb helyeket, hova az porcellán

lábacskáit rakhatta; így végre följutottak a kémény párkányához, a melyre leültek, mert ugyancsak kifáradtak, min épen nem lehet csodálkozni.

Fölöttök volt az ég megszámlálhatatlan csillagaival, és mélyen alattok a város tömérdek házfödelei. Oly mesze elláttak, oh, oly mesze a nagy világba! A szegény kis pásztorlányka nem képzelte azt ily nagynak; kis fejcskáját a kéményseprő vállára hajtá, és úgy sírt, hogy övéről lepattogzott az aranyozás.

„Oh, ez nagyon is sok!” zokogá. „Ezt ki nem állom! A világ nagyon is nagy! Oh, bár ismét ott lehetnék az asztalon, a tükör alatt! Nem lesz nyugtom, míg ismét ott nem leszek. Látod én követtelek téged, ki a nagy világba, most már te is vezess engem vissza, ha csakugyan szeretsz!”

És a kéményseprő komolyan beszélt vele; beszélt neki a vén K i n é z e r ről, beszélt Kecskelábi főőhadiparancsnokságiőrmesterről, de ő megcsókolta az ő kis kéményseprőjét, és oly keservesen zokogott, hogy az nem állhatott neki ellent, és engedett kívánságának, ámbár az nagy esztelenség volt.

És nagy ügygyel-bajjal ismét leereszkedtek a kéményben, aztán keresztül másztak a kályha csövein és derekán, a mi bizony nem volt mulatságos; végre benn voltak a sötét kályhában, ott egy darabig hallgatóztak a kályhaajtó mögött, hogy lássák, mi történik a szobában. Minden csöndes volt, kinéztek, - ah! ott fekütt a vén K i n é z e r a szoba közepén. Leesett az asztról mikor utánok akart menni, és most széttörve, három darabban fekütt a földön. Háta egy darabban hevert ott, feje pedig egy sarokba gurult. Kecskelábi főőhadiparancsnoksági-őrmester pedig ott volt szokott helyén, és gondolkozott.

„Ez borzasztó!” jajgatott a kis pásztorlányka. „Szegény öreg nagyatyus, darabokra törve, és ennek mi vagyunk oka! Oh, ezt túl nem élem!” És kétségbeesve tördelte kis kezecskéit.

„Hiszen még össze lehet illeszteni!” biztatá a kéményseprő. „Össze lehet ragasztani! - Csak ne légy mingyárt olyan indulatos! Ha a hátát oda ragasztják, és a nyakát jól megszögezik, még olyan lesz, mintha csak uj volna és még elég kellemetlen dolgot hallhatunk tőle.”

„Gondolod?” szólt a pásztorlányka. Aztán fölmásztak az asztrra, előbbeni helyükre.

„No, ugyan messze jutottunk!” mondá a kéményseprő. „Ezt tudva, bizony sok fáradságtól megkimélhattuk volna magunkat!” „Csak már össze volna illesztve az a szegény, nagyatyus!” szólt a kis pásztorlányka. „Vajon nagyon sokba kerülhet az?”

És csakugyan össze is illesztették. A hátát oda ragasztották, a nyakát jól megszögezték, és olyanná lőn, mintha csak uj lett volna. Csak hogy a fejét nem tudta többé billegetni.

„Ugy veszem észre, kegyelmed elbízta magát, mióta összetört?” mondá neki Kecskelábi főőhadiparancsnokságiőrmester. „Pedig véleményem szerint nincs miért olyan peckesnek lennie. Hát enyim lesz-e a pásztorlányka? igen vagy nem?”

S a kéményseprő és a kis pásztorlányka oly meghatóan néztek a vén K i n é z e r re, mert attól tartottak, hogy majd igent talál inteni. Ámde az már nem tudott fejével billenteni, idegennek pedig átallotta megvallani, hogy szög van a nyakában. Együtt maradhatott hát a porcellánpár, s áldották a nagyatyus összeszögezett nyakát, és szerették egymást, míg csak össze nem törtek.

A BODZA-ANYÓKA.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kis fiú, ki egykor meg találta magát hűteni: künn járkált, és átázott a lába; senki sem tudta elképzelni, miként történhetett az, mert hiszen egészen száraz idő volt. Levetkeztette hát az anyja, lefektette és behozatta a theafőzöt, hogy egy jókora csésze bodzatheát főzzön neki, mert ez ugyancsak fölmelegíti az embert! Ugyanekkor lépett be az a barátságos jó öreg is, ki ott egészen legfelül lakott a házban, és olyan egyedül, magányosan élt, mert sem felesége, sem gyermekei nem voltak; azonban igen kedvelte a gyermekeket, és annyi mesét és történetet tudott, hogy gyönyörűség volt hallani.

„No most már idd meg a theádat!” mondá az anyja, „aztán talán majd egy mesét is hallasz.”

„Az ám, csak tudna az ember valami ujat” szólott az öreg, és nyájasan intett fejével. „De hát hol ázott át ennek a fiúnak a lába?” kérdezé.

„Hja, hogy ez miként történhetett, azt senki sem képes elképzelni.”

„Hát nem mondanak mesét?” kérdé a fiú.

„Igen, ha meg tudod mondani, körülbelül milyen mély az a csatorna, ott abban a kis utcában, a merre az iskolába jársz?”

„Épen félszárig érő,” felelt a fiú, „de csak úgy, ha abba a mély gödörbe lépek.”

„Aha, hát ott lett vizes a lábunk.” szólott az öreg. „No most már persze, hogy mesét kellene mondanom, de már nem tudok többet.”

„Hiszen gondolhat egyet!” viszonzá a kis fiú. „Édes anyám azt mondja, hogy minden a mire csak néz, mesévé válik, és hogy mindenről, a mihez hozzá ér, tud történetet mondani.”

„Igen ám, de az ilyen mesék és történetek semmit sem érnek! Nem bizony, a jóravalók magoktól jönnek, homlokomon kopogtatnak, s azt mondják: Itt vagyok!”

„Vajon nem kopogtat egy most hamarjában?” kérdé a kis fiú; az anyja elnevette magát, bodzát tett a kannába, és forró vizet öntött rá.

„Meséljen hát, meséljen!”

„Igen, ha úgy magától jönne a mese; ám de az olyan rátartós, csak akkor jön, ha kedve tartja. - De várj csak!” szólott egyszerre; „Megvan! vigyázz jól, ott benn van már egy a theakannában!”

S a kis fiú a theakannára tekintett: annak födele egyre jobban és jobban emelkedett, a bodza- virágok frisen és fejéren jöttek ki alóla, és nagy hosszú ágakat hajtottak; még a szűrőjéből is terjedtek szét, s egyre nagyobbak és nagyobbak lőnek, végre a legszebb bodzabokor lett belőle, valóságos fa. Behajlott egészen az ágyba, széttolta az ágyfüggönyöket, és oh, hogy virágzott, hogyan illatozott! S a fának közepében ült egy nyájas képű öreg asszonyka, valami csodás öltözetben: egészen zöld volt az mint a bodzalevelek, s nagy fehér bodzavirágokkal behintve, nem tudhatta mingyárt az ember, szövet-e az, vagy természetes levelei és virágai a fának.

„Hogy híják ez asszonykát?” kérdé a kis fiú.

„A rómaiak és görögök Driádnak nevezék őt,” szólott az öreg, „de mi azt nem értjük. Ott künn a külvárosban, hol a hajóslegények laknak, jobb elnevezését találhatjuk: ott bodza-anyókének híják őt, és neked ő rá kell most figyelned. Vigyázz csak, és nézd ezt a pompás bodzafát.”

„Ott a külvárosban egy épen ilyen nagy virágos bodzafa áll, ott nőtt egy kicsi, szegényes udvar szögletében; e fa alatt ült egyszer délután a legszebb napos időben egy pár öreg ember.

Egy öreg, igen öreg tengerész volt az, igen igen öreg feleségével; már dédszülék voltak, s nem sokára arany menyekzőjüket kellett volna megülniök, de az sehogyszem jutott eszökbe, hogy tulajdonképen mely napon keltek össze. És a bodza-anyóka ott ült a fa lombjai között s ép oly vidám volt, mint most. „Én jól tudom, mikor van az aranymenyekző napja!” mondá ő, de az öregek nem hallották, ők a régi időkről beszélgettek.”

„Te, emlékszel még,” szólta az öreg tengerész, „mikor még olyan kicsinyek voltunk, és futkos-tunk, és játszadoztunk, épen itt ebben az udvarban, hol most üldögélünk; s aztán kis ágakat dugdostunk a földbe, és kertet csináltunk.”

„Igen, igen,” mondá az öreg asszony, „jól emlékszem rá; aztán öntözgettük az ágakat s egyik közülök, egy bodzaág megfogamszott, kihajtott, és ez a nagy fa lett belőle, mely alatt mi most, mint vén emberek ülünk.”

„Az ám,” mondá az öreg, „és amott abban a sarokban állt egy vizeskád; abban uszkáltattam a kis hajót, mit magam faragtam. Hejh, hogy feszültek kicsiny vitorlái! no de bezzeg, nem sokára más helyen láttam a vitorlákat feszülni!”

„Igen ám, de előbb iskolába jártunk és tanultunk,” mondá az asszony, „aztán fölvevük az úr vacsoráját; mind a ketten sírtunk; de délután aztán kezefogva fölmentünk a kerek toronyba, és szétnéztünk a világba, Kopenhágán és a tengeren túl; aztán elmentünk a Fridrikhegyre, hol a király és a királyné pompás csolnakjokban fel s alá hajókáztak a vizen.”

„De nekem aztán ugyancsak másképen kellett hajókáznom, sok hosszú éven át, távol a tengeren.”

„Ugy bizony, én meg annyit siránkoztam utánad,” mondá az öreg asszony, „már azt hittem, oda vesztél és meghaltál, s ott lenn a mélységes víz fenekén fekszel, hullámoktól ringatva. Sokszor éjjel fölkeltem, nézni, nem forog-e a szélkakas; forgott biz a, de te azért csak nem jöttél! Még olyan világosan emlékszem reá, mikor egyszer úgy szakadt az eső; és a szeméthordó kocsis oda jött, a hol én szolgáltam, én meg levittem a szemetet s az ajtóba álltam, - oh milyen förtelmes idő volt! S a mint én ott állok, hát csak mellettem terem a levélhordó, s egy levelet hoz számomra: tőled volt az! Fölszakasztottam és elolvastam; oh mint sírtam és nevettem örömemben! Az állt benne, hogy te azon meleg országban vagy, hol a kávé terem. Milyen gyönyörűséges egy ország lehet az! Annyi sokféléről írtál még, és az mind szemem előtt vonult el, míg az eső csak úgy ömlött s én a szemétkosárral ott lenn álltam. Egyszerre csak átölelt valaki. - -”

„Az ám, de te azonnal úgy pofon ütötted, hogy csak úgy csattant.”

„Mert hiszen nem tudhattam, hogy te voltál; épen oly sebesen jöttél, mint leveled, és aztán meg olyan szép is lettél; - bizony még most is az vagy te! - Zsebedben nagy sárga selyemkendő volt, s a fejedben olyan fényes kalap. Milyen urias voltál! Teremtőm, milyen rút idő is volt az akkor, és milyen volt az utca!”

„Aztán összekeltünk,” mondá az öreg, „ugye emlékszel reá? S aztán tudod, mikor legelső fiunk született, és aztán Mari, aztán Miklós, meg Peti és Keresztély?”

„Bizony, és aztán a mint felnőttek, és mind becsületes emberekké lőnek, kiket mindenki szeret.”

„És az ő gyermekeiknek ismét lettek gyermekeik,” mondá az öreg tengerész; „ezek már dédunokáink! Ez aztán a jó faj! - Ha jól emlékszem, az évnek épen ezen szakában volt, midőn lakodalmunkat megültük.”

„Az ám, és épen ma van az aranymenyekző napja,” mondá a bodza-anyóka, s fejét épen a két öreg közé dugá, kik azt hitték, hogy a szomszédasszony az, ki ott integet nekik; egymásra tekintettek, és megfogták egymás kezét. Aztán nem sokára megérkeztek az unokák és déd-

unokák: azok jól tudták, hogy ma van az aranymenyekző napja; reggel már köszöntöttek is, de az öregek arról már megfeledkeztek, míg ellenben olyan jól emlékeztek mindenre, mi már azelőtt annyi meg annyi év előtt történt. És a bodzafa oly erősen illatozott, és a lemenő nap épen az öregek arcára sütött, s azok mindketten olyan pirosaknak látszottak; az unokák legkisebbike pedig körül ugrándozá őket, és oly boldogan kiáltozá, hogy milyen pompás lesz estére, hogy meleg burgonyát fognak kapni! És a bodza-anyóka ott integetett feléjük a fáról, és a többiekkel együtt kiáltott: hurráht.

- „De hiszen ez nem volt mese,” mondá a kis fiu, kinek ezt az öreg beszéle.

„No azt értened kell,” mondá a mesélő öreg. „De kérdezzük csak meg a bodza-anyókát.”

„Nem, ez nem volt mese,” mondá a bodza-anyóka, „hanem most fog az következni. Épen a valóból lesz a legcsodásabb mese, hiszen különben ez az én szép bodzabokrom sem nőhetett volna ki a theakannából.” S aztán fölvette a kis fiut az ágyból, kebléhez szorította, s a teljes virágzásban levő bodzaágak egészen betakarák őket; mintha a legsűrűbb lugasban ültek volna, mely a levegőben repült velök; kimondhatlanul szép volt ez! Egyszerre csak csinos fiatal leányka lőn a bodza-anyókából, de még mindig ugyan az a fehér virágu zöld ruha volt rajta, minő a bodza-anyókán volt előbb; keblére egy igazi bodzavirág volt tűzve, és szőke fűrtös fején bodzakoszorút viselt; szeme oly nagy, oly kék vala, hogy gyönyörűség volt azt látni! És megcsókolák egymást a fiúval, és egykoruak lőnek, és együtt örvendezének.

És kézen fogva egymást, kiléptek a lugasból, s azonnal otthon a szép virágos kertben találták magukat; a friszöld pázsiton egy karóhoz volt kötve az atya pálcája; a gyermekeknek úgy tetszett, hogy élet van a pálcában, ráültek, és fényes gombja azonnal gyönyörű nyerítő lófejéjé változott által, hosszú fekete serénye csak úgy lengett utána, s négy karcsu de erős láb nőtt ki belőle; erős és bátor állat volt ez; vágatva nyargalták körül a pázsitot: hop, hop, hop, hop! - „No most sok mérföldnyire fogunk lovagolni!” szólt a fiu; „oda arra a nemesi jószágra lovagoljunk, hol tavál voltunk!” És míg körül-körül nyargalták a pázsitot, addig a kis leányka - ki, miként tudjuk, nem volt más, mint a bodza-anyóka - egyre így kiáltozott: „No, most már falun vagyunk. Látod ott azt a parasztházat és benne azt a nagy kemencét, mely mint egy óriástojás áll ki a falból? A bodzafa szétterjeszti ágait, s a kakas ott kapar a tyúkoknak, nézd csak, hogy berzenkedik! - Most már a templomnál vagyunk, fönny magosan egy domb tetején fekszik az, nagy tölgyfák alatt, melyek közül egy már félig kiveszett! - Most meg a kovács-műhelynél vagyunk, a tűz ég, a félmeztelen emberek nagy kalapácsokkal kalapálnak, hogy a sziporkák messze elpattognak! - Tovább, tovább a nemesi jószág felé!” És csakugyan minden, miről a kis leányka beszélt, ki hátul ült a pálcán, el is vonult szemeik előtt; a fiú olyan jól látta mindazt, pedig egyre csak a pázsit körül nyargaltak. - Azután pedig a mellékútak egyikén kezdtek játszani, kis kertecskét csináltak, s a leányka bodzavirágokat szedett ki hajából és a földbe ülteté, melyek felnőttek, épen mint ama öreg embereknél, mikor azok is ilyen kicsinyek voltak, miként előbb elbeszéltük. Aztán kézenfogva sétáltak, úgy, mikint azok az öregek gyermekkorukban; de nem a kerek toronyba fel, sem a fridrikhegyi kert felé - nem, hanem a kis leányka átkarolá a fiú derekát, s aztán el messze repültek az egész országban. Tavasz volt, s ezután nyár lőn, erre ősz, s aztán tél következett, és ezer meg ezer kép tükröződék a fiú szemeiben és szívében, s a kis leányka egyre ezt dalolgatá neki: „Ezt nem felede el soha!” S egész röpkülésük ideje alatt oly édesen, oly gyönyörűen illatozott a bodza; észrevette ugyan a rózsákat és a fris, zöld bükkfákat, de a bodza illata erősebb volt ezekénél, mert virágai a kis leány szívében feküdtek, s a kis fiú sokszor nyugtatá ott fejét röpkülésök közben.

„Mily szép itt tavasszal!” mondá a leányka, midőn egy frishajtasu bükkfaerdőbe értek, hol lábaiknál a pézsmafű illatozott, és a zöld fű közül oly kedvesen kandikált elő a halványpiros kökörösín. „Oh, bár csak mindig tavasz volna ezekben az illatos dán bükkerdőkben!”

„Mily gyönyörű itt nyáron!” szolt a leányka, midőn a lovagkorból való régi várak mellett haladtak el, hol a magas kőfalak és csúcsos tetők alakja visszatükröződék lenn a sáncárok vizében, a melyen hattyuk uszkáltak, és azok felé a régi, hús fasorok felé tekintettek. A mezőkön csak úgy hullámozott a gabona, miként a tenger; az árkokban sárga és piros virágok nyíltak, s a kerítéseket vad komló és virágzó folyondár futotta be; este aztán feljött a hold, s a szénaboglyák a réteken oly édesen illatoztak. „Ezt nem lehet feledni soha!” -

„Mily gyönyörű itt ősszel!” mondá a leányka; „s a lég még egyszer oly átlátszónak és kéknek tetszett, és az erdő a leggyönyörűbb tarka színt nyeré, zöld, piros és sárga levelei által. A vadászkutyák csaholására seregestül szállt fel a szárnyas vad, és kiáltozva vonult el a hunhalmok fölött, hol a régi köveket zöld szederindák folyják körül. A tenger sötétkék színű, és tele volt fehér vitorláhajókkal; a szérűben vén asszonyok, leányok és gyermekek ültek, és komlót téptek egy nagy edénybe; a fiatalok danoltak, míg az öregek tündérekéről és boszorkányokról mesélgettek. Sehol sem lehet jobb, mint itt!” -

„Mily szép itt télen!” mondá a kis leány; és a fákat dér borítá, hogy mind fehér korálhoz hasonlítottak; a hó úgy ropogott minden lépésnél, mintha mindig uj csizmában járna az ember; s az égről egyik csillag a másik után hullott alá. A szobában meggyújtották a karácsonfát, és csupa ajándék és vigalom volt minden; falun, a parasztházban a hegedű szolt; dióba és almába kártyáztak; még a legszegényebb gyermek is azt mondá: „Mégis csak szép télen!”

Bizony gyönyörű szép is volt az mind. S a kis leányka mindent megmutogatott a fiúnak; a virágos fa pedig egyre illatozott az alatt, és folyvást lobogott a piros zászló a fehér kereszttel, ugyanaz, mely alatt az öreg tengerész szolgált. S a gyermek ifjává lön, és el kellett mennie a nagy világba, oda messze, abba a meleg országba, hol a kávé terem. Midőn elbúcsúztak, a leányka egy bodzavirágot vett le kebeléről, s a fiúnak adá emlékül, ez énekeskönyvébe tevé, s a távol tartományokban, valahányszor a könyvet felüté, mindig azon helyen nyílt föl, hol ez emlék fekütt; és minél többször nézte e virágot, annál frisebb lett az, úgy, hogy szinte érezé a dán erdők illatát, és világosan látá a viráglevelek közül a leánykát, tiszta, kék szemével kitekinteni, és hallá őt susogni: „Mily szép itt tavasszal, nyáron, ősszel és télen!” És gondolatban száz meg száz kép vonult el a fiú előtt.

Igy múlt el sok év, és most már öreg ember lett belőle, s ott ült egy virágzó bodzafa alatt öreg feleségével együtt; egymás kezét fogták, épen úgy, mint amott az a dédapa és dédanya, épen úgy, mint azok, a régi időkről és aranymenyekzőjükről beszélgetve. Az a kis kék szemű leányka a bodzavirágokkal fején, ott ült fönn a fán és úgy integetett nekik és mondá: „Ma van az aranymenyekző napja!” Aztán koszorújából két virágot vön le és megcsókolá azokat; előbb, mint az ezüst, úgy fénylettek azok, azután mint az arany, s a mint az öregek fejére tevé, mindegyikből egy-egy arany korona lett. Ugy ültek ott mint egy király és egy királyné, az illatozó fa alatt, mely egészen olyan volt, mint egy bodzafa; s az öreg elbeszélé feleségének a bodza-anyóka meséjét, miként azt ő neki elmondták, mikor még olyan kis fiú volt, és mindaketten úgy vélekedtek, hogy az sokat hasonlít az ő élettörténetükhöz, és persze hogy az tetszett nekik legjobban, a mi ahhoz hasonlított benne.

„Ugy van, igen!” mondá a kis leányka a fán. „Némelyek bodza-anyókéknak hínak, mások Driádnak, de tulajdonképen: E m l é k e z e t a nevem. Én ülök ott a fán, mely egyre nagyobbra, nagyobbra nő, én emlékszem vissza, én beszélek a multról. Hadd lássam, meg van-e még virágod!”

S az öreg ember kinyitá énekes könyvét, ott volt a bodzavirág, oly épen, mintha csak most tették volna bele, s az e m l é k e z e t integetett feléjük, s a két öreg, fejökön az arany koronával, ott ült a lemenő nap piros fényében, - szemöket behunyták és - és? - Hát itt vége volt a mesének!

A kis fiú ágyában fekütt, és nem tudta, hogy álmodta-e vagy elbeszélték-e neki ezt a történetet; a theakanna ott volt az asztalon, de bodzafa nem nőtt ki belőle; s a mesélő öreg épen kiment az ajtón.

„Milyen szép volt!” mondá a kis fiú. „Anyám, a meleg országokban voltam!”

„Elhiszem azt!” mondá az anyja; „ha az ember két tele csésze meleg bodzatheát iszik meg, akkor bizonynyal a meleg országokba jut.” És jól betakargatá őt, hogy meg ne hűtse magát. „Jól aluttál azalatt, míg én az öreggel azon vitatkoztam, hogy igaz történet-e ez vagy mese.”

„És a bodza-anyóka hol van?” kérdezé a kis fiú.

„Benn van a thea kannában.” felelt anyja, „és csak maradjon is ott!”

A CSINTALAN FIÚ.

Volt egyszer egy öreg költő, egy olyan igazán jó öreg költő. - Egy este, midőn otthon üldögélt, künn iszonyú rossz idő volt, csak úgy szakadt az eső; az öreg költő azonban kedélyesen üldögélt kandallója mellett, melyben élénk tűz lobogott, és rajta sült alma sistergett.

„Mákszemnyi száraz sem marad szegényeken, kik most ebben az időben künn járnak.” szolt magában, mert igen jó szívű öreg költő volt.

„Oh, ereszs be kérlek! úgy fázom úgy átáztam!” kiáltott künn egy kis gyermek. Sirva kopogtatott az ajtón, mialatt az eső csak úgy szakadt és a szél meg-megrázott minden ablakot.

„Szegény pára!” szolt az öreg költő s odament az ajtóhoz, hogy kinyissa neki. Egy kis fiú állt künn, egészen meztelen volt, s az eső csak úgy csurgott hosszú, szőke fűrtjeiről. Reszketett a hidegtől; ha be nem mehet a szobába, bizonyosan oda lett volna ebben a rossz időben.

„Oh, te kis jószág!” szolt az öreg költő és megfogá kezét. „Jöjj csak, jöjj, majd fölmelegítek én. Bort és almát is adok, mert olyan gyönyörű gyermek vagy!”

Bizony az is volt az. Szeme, mint két csillag, úgy ragyogott, s ámbár szőke fűrtjeiről csak úgy csurgott a víz, mégis oly szép göndören hullámoztak nyaka körül. Olyan volt, mint egy kis angyal, de sápadt a hidegtől, és egész testében reszketett. Kezében gyönyörű íjat tartott, de az egészen el volt romolva az esőtől, nyilvesszőin a sok tarka szín mind egymásba folyt a nedvességtől.

Az öreg költő a kandallóhoz ült, s a kis fiút ölébe vette, fűrtjeiből kifacsarta a vizet, kezei közt melengeté annak kezecskéit, és mézes bort melegített számára. Erre aztán a kis fiú magához tért, orcái kipirosodtak, s a földre leugorván, körül táncolta az öreg költőt.

„Beh fürge, víg fiú vagy te!” szolt az öreg költő. „Mi a neved?”

„Á m o r nak hívnak?” felelt az. „Nem ismersz? Látnod ott fekszik íjam; jól tudok ám én avval lőni! - Nézd csak már kitisztúl az idő, a hold ismét egész fényében világol az égen.”

„De íjad elromlott;” mondá az öreg költő.

„Az ugyan nagy baj lenne!” szolt a kis fiú, és íját felvéve, és nézegette. „Oh, már tökéletesen megszáradt és legkisebb baja sincs; a húr egészen kifeszűl rajta, mingyárt meg is próbálom!” Erre kifeszíté, nyilat illesztett rá, célzott, s annak a jó öreg költőnek egyenesen a szívébe lőtt. „Látnod, hogy íjam nem romlott el?” szolt hangosan föl kacagva, és elszaladt.

Csintalan rossz fiú, meglőni azt a jó öreg költőt, ki őt beereszté szobájába, ki olyan szives volt hozzá, ki meleg bort és sült almát adott neki!

A szegény jó költő ott feküdt a földön, és sírt; csakugyan épen szívében volt találva. „Ez szörnyűség!” kiáltott föl, „milyen csintalan gonosz fiú ez az Á m o r ! Ezt minden jó gyermeknek elbeszélem, hogy őrizzék tőle, és ne játszsza vele soha, mert csak bajt okozna nekik.”

És csakugyan mindazon jó gyermekek, kiknek ezt elbeszélte - fiúk és lányok - mindnyájan őrizzék is a gonosz Á m o r tól; de az olyan kitanult lator, hogy mégis rászedte őket!

Mikor a deákok az előadásokról jönnek, ott szalad köztük, könyvvel a hóna alatt, és úgy mint ők, fekete kabátban. Lehetlen rá ismerniök. Azt hiszik, hogy ő is deák, és karöltve sétálni mennek vele; de egyszerre csak szívökbe szűrja a nyilat. Mikor a lányok a tiszteletestől jönnek, vagy az úrvacsorán vannak, azok között is ott van. Ugy bizony, mindenütt nyomában van az embereknek! A színházban a nagy csillár közepében ül, s úgy lobog ott, hogy az

emberek lángnak tartják őt is; később ugyan belátják aztán tévedésöket. A várkertben és a sétatéren is ott futkos szüntelen. Sőt egykor még apádnak és anyádnak is egyenesen a szívébe lőtt! Kérdezd meg csak őket, majd meglátod, mit mondanak felőle! Ah, oly gonosz kölyök ez az Á m o r ! bár csak soha sem lenne bajod vele! Senkinek sem hagy békét. Képzeld csak, egykor még az öreg nagymamára is lőtt egy nyilat, de az már régen, régen történt; sebe ugyan már behegedt, de elfeledni nem bírja azt soha. Oh, az a gonosz Á m o r ! De most már ismered, és tudod, minő csintalan egy fiú az!

A KIS GYUFAÁRUS LEÁNYKA.

Iszonyú hideg volt, havazott, és már majdnem egészen sötét este volt: az évnek utósó estéje.

Ebben a hidegben és sötétben egy szegény kis leányka mendegélt az utcán, hajdonfővel és mezítláb. Midőn hazulról eljött, igaz, hogy papucs volt lábán; de mit használt az? Igen nagy papucsok voltak azok, miket eddig anyja viselt, akkorák voltak. Leestek a kis leányka lábairól, midőn az az utcán keresztül futott, mert két kocsi iszonyu sebességgel robogott el mellette. Az egyik papucsot nem lehetett megtalálni, a másikat egy suhanc kapta föl, és elszaladt vele; mert, úgy monda, jó lesz bölcsőnek, ha majd egykor gyermekei lesznek.

Ott mendegélt hát a kis leányka a hidegtől egészen megvörösödött és megkétkült kis lábaival. Ócska kötényében egy rakás gyufát vitt, s egy csomót belőle a kezében tartott. Egész hosszú napon át senki sem vásárolt tőle, és senki egyetlen fillért sem ajándékozott neki.

Hidegtől és éhségtől dideregve vánszorgott előre, mint a megtestesült nyomor, - a szegény kis leányka!

Hópelyhek takarák hosszú szőke haját, mely szép göndör fürtökben borult nyakára; ámde ő nem erre gondolt.

Minden ablakból gyertyafény világolt, és olyan fölséges libasültszagot lehetett mindenfelé érezni: hiszen Sylvester estéje volt. És ő, igen ő erre gondolt!

Leült egy sarokba, mit két ház képezett, melyek közül az egyik kissé kijebb állt a másikkal, s ott megvonta magát. Kis lábait maga alá húzta; de még inkább fázott; haza pedig nem mert menni, hiszen egyetlen gyufát sem adott el, és egy fillérnyi pénzt sem vihetett haza.

Atyja bizonyosan megverte volna; meg hiszen otthon is hideg volt! fölöttük csak a háztető volt, melyen keresztül fűtölt a szél, habár a legnagyobb hasadékokat be is tömték szalmával és rongyokkal.

Kis kezei már majd megdermedtek a hidegtől.

Ah, milyen jól esnék neki, ha csak egyetlenegy is szabad volna a csomagból kihuznia, hogy a falhoz dörzsölvén, annál ujjaikat melengethetné! -

Kihuzott egyet. Rrst! hogy szikrázott, hogy égett az. Olyan meleg, fényes lángja volt, mint egy kis gyertyának, midőn kezeit föléje tartá. Hej csodás kis gyertya is volt ez! fényénél egészen úgy tetszett a kis leánykának, minthacsak egy nagy vaskályha mellett ülne, a melynek fényes sárgaréz lábai és ugyanilyen diszitményei volnának. Olyan áldott tűz lobogott benne, s olyan kellemesen melegített, a kis leányka már lábait nyujtá ki, hogy azokat is megmelegítse; - oh, de ekkor kialutt a lángocska, a kályha eltűnt, és ő csak a leégett gyufának kis maradványát tartá kezében.

Másikat dörzsölt a falhoz, meggyuladt, és hol a fény a falra esett, ez átlátszó lett, mint a fátyol, s a kis leányka beláthatott a szobába.

Az asztalra hófehér abrosz volt terítve, rajta fényes porcellánedények álltak, és fölségesen gőzölgött az almával és aszalt szilvával töltött libasült. És a mi aztán még fölségesebb látvány volt, a sült liba a tából leugrott a földre, és a mellébe szúrt késsel és villával együtt egyenesen a kis leánykához tipegett.

Ekkor kialutt a gyufa, és csak a vastag, nedves, hideg fal maradt előtte.

Még egy gyufát gyújtott meg. Azonnal a leggyönyörűbb karácsonfa alatt ült, mely még dúsabb és cifrább volt, mint a melyet az üvegajtón át, annál a gazdag kereskedőnél látott. Ezer meg ezer gyertyácska égett a zöld ágakon, és olyan tarka képek, minőket a kirakatokban láthatni, néztek le reá. Már kezét nyújtá feléjük a kis leányka - ekkor kialutt a gyufácska.

A karácsonfa gyertyácskái főlebb és főlebb szálltak; majd mint csillagokat látá őket az égen ragyogni; egy közülök aláhullott, és hosszú lángcsíkot képezett.

„Most valaki meghal!” gondolá a kis leányka; mert nagyanyja, az egyetlen, ki őt szerette, és ki már meghalt, mondá neki, hogy valahányszor egy csillag lehull az égről, olyankor mindig egy lélek költözik istenhez.

Ismét egy gyufát dörzsölt a falhoz, újra világos lett, s a fényben öreg nagyanyját látá oly világosan és ragyogón, oly szelíden és szeretetteljesen.

„Nagyanyám!” kiáltott a kis leányka. „Oh, vigy magaddal! Jól tudom, te is eltávozol, ha a gyufa kialszik; eltűnsz, mint a meleg kályha, mint az a gyönyörű libasült, s az a pompás, nagy karácsonfa!”

És hamar az egész csomag gyufát meggyújtá, mert nagyanyját jó erősen vissza akará tartani.

S a gyufácskák olyan fénynyel égtek, hogy világosabb lett, mint fényes délben; nagyanyja soha sem volt ily szép, ilyen nagy azelőtt; karjaiba vette a kis leánykát, és mind a ketten fölszállottak fény és öröm közepett, oly magasra, magasra; és ott fenn sem hideg, sem éhség, sem félelem nem volt: - ők istennél voltak.

De a sarokban, a falhoz támaszkodva, ült a szegény kis leányka a hideg reggeli időben, piros arccal, mosolygó ajkakkal: - megfagyva az ó-év utósó estéjén.

Az új-év legelső napja a kis halottra süttött.

Meredten ült ott a szegény gyermek a gyufákkal, melyekből egy csomag el volt égetve.

„Melegedni akart!” mondák az emberek.

Senki sem sejté, mennyi szépet látott ő azoknak világánál, és milyen fény között szállt fel nagyanyjával az új-évi örömek elé.

A PARADICSOM KERTJE.

Volt egyszer egy királyfi; senkinek sem volt annyi és olyan szép könyve, mint neki; mindent, mi a világon történt, kiolvashatott belőlök, és gyönyörű képekben leábrázolva megtalálhatott bennök. Minden népről, minden országról, szerezhetett magának kimerítő tudósításokat; ámde hogy a paradicsom kertje merre és hol található, arról egyetlen szó sem állt könyveiben, pedig ez, éppen ez volt az, miről ő legtovább gondolkodott.

Még igen kicsiny korában, mielőtt iskolába kezdett volna járni, nagyanyja azt beszélte neki, hogy a paradicsom kertjében minden virág a legédesebb kalács, hímszámai pedig a legfinomabb bor, és hogy az egyik virágon történeten, másikon föld- és természetrajz állanak; és így csak kalácsot kell az embernek enni, hogy leckéjét tudhassa, s minél többet eszik, annál többet tud a történetből, föld- és természetrajzból.

Akkor még elhitte ezt. Hanem a mint nagyobb lett, többet tanult és okosabb lett, átlátá, hogy a paradicsom kertjében egészen más gyönyörűségeknek kell létezni.

„Oh, miért szakasztott Éva az ismeret fájáról? miért evett Ádám a tiltott gyümölcsből? Voltam volna csak én az ő helyökben, ugy ez nem történik vala! Soha sem jött volna a bűn a világra!”

Igy vélekedett ő akkor, és így vélekedett még tizenhét éves korában is. A paradicsom kertje volt minden gondolata.

Egy napon az erdőben járkált, egyedül; mert ebben telt legnagyobb öröme.

Beesteledett. Beborult az ég, és nem sokára olyan zápor kerekedett, mintha az egész égboltozat egy csatorna volna, melyből csak úgy szakatt a víz; olyan sötét lett, minő különben csak éjjel a legmélyebb kút fenekén lehet.

A szegény királyfi majd a nedves fűvön csuszott el, majd a sziklából kiálló éles köveken bukott el. Mindene csupa víz volt; bőrig átázott. Nagy kődarabokon kellett keresztül másznia, melyeken a víz a vastag mohából szivárgott elő. Már majdnem elalélt. De egyszerre különös zúgás ütötte meg fülét, és maga előtt egy nagy, kivilágított barlangot pillantott meg. Közepén akkora tűz égett, hogy annál egy szarvast is meg lehetett volna sütni. És csakugyan az is sült ott. A legpompásabb szarvas, ágas-bogas szarvaival együtt, volt ott nyársra húzva, mely lassan forgott, két fenyőszál közt. Egy éltes asszony, oly nagy és erős, mintha csak átöltözött férfi volna, ült a tűz mellett, és egyre rakta rá a hasáb fákat.

„Jer csak közelebb!” szólítá meg a királyfit! „ülj ide a tűz mellé, hogy ruháid megszáradjanak.”

„Milyen nagy léghuzam van itt!” mondá a királyfi, és leült a földre.

„Még sokkal nagyobb lesz, ha fiaim haza jönnek!” válaszolá az asszony. „Ez itt a szelek barlangja; a világ négy részéről elnevezett szelek az én fiaim. Érted?”

„Hát hol vannak fiaid?” kérdé a királyfi.

„Bizony nehéz ott a felelet, hol a kérdés ostoba,” mondá az asszony. „Fiaim már önállók; ott fönny labdázna a felhőkkel, ott a királyi teremben!” És fölmutatott a magosba.

„Ah, úgy!” mondá a királyfi. „Hanem meglehetősen durván beszél ám az asszony! nem olyan gyöngéd, mint azon hölgyek, kiket eddig ismertem.”

„Hja, azoknak nincs egyéb dolguk! Nekem keménynek kell lennem, ha azt akarom, hogy fiaim engedelmeskedjenek. De tudom is ám őket ráncba szedni, pedig ugyancsak nyakas

fickók. Látod azt a négy zsákot, mely ott függ a falon? Ők ezektől épen úgy félnek, mint te azelőtt a virgácstól, ott a tükör mögött. Ugy össze hajtom őket, hallod! és dugom be a zsákba, minden teketória nélkül. Ott kell nekik a zsákban maradniok, és nem kalandozhatják be a világot, míg csak én meg nem engedem. De ím itt jön az egyik!”

Az éjszaki szél volt ez, ki fagyos hideget árasztva, lépett be hozzájuk, jég szemek gurultak szét a földön, és hópelyhek szállinkóztak szerteszét. Medvebőr-nadrágot és ködmönt viselt; főkabór sapkája fülére volt húzva; hosszú jégcsapok csüngtek szakálláról, és egyik jég szem a másik után hullott alá ködmönének préme közől.

„Ne lépjen mingyárt a tüzhöz!” mondá neki a királyfi; „mert úgy könnyen elfagy a keze és a lába!”

„Elfagy!” kacagott fel hangosan az éjszaki szél. „Fagy? Hiszen ez az én legnagyobb gyönyörűségem. De micsoda incifinci legény is vagy te? hogy kerültél te ide a szelek barlangjába?”

„Ő az én vendégem,” szólt az öreg asszony: „és ha nem éred be evvel a felelettel, majd a zsákba bujttatlak! - Értesz már most?”

És lám, ez megtette hatását; és az északi szél elmondá, honnan jön, és hol időzött majd egy hónapig.

„Az északi sark tengerről jövök,” mondá; „a Medveszigeten voltam az orosz rozmár-vadászokkal. A kormányon ültem, és aluttam, mikor az északi fokról elindultak; ha néha fölébredtem, lábaim körül röpködött a vészmadár. Milyen bohó egy madár ez! Egy-egy lökést ad magának szárnyaival, aztán mozdulatlanul feszíti ki azokat; s ez neki elég, hogy messze elrepüljön.”

„Csak ne légy olyan hosszadalmas!” szólt az anyja. „Tehát a Medveszigetre mentél?”

„Mily szép ott! Mint a tányér, olyan sík ott a föld, táncolni lehet rajta! Félig fölengedt hó és kevés moha, min éles kövek, rozmár- és jegesmedve-csontok fekszenek szerte-szét, valamint óriás karcsonatok és lábszárok, zöldes penészszel bevonva. Azt hinné az ember, a nap soha sem sütött oda. Kissé belefujtam a ködbe, hogy az épület meglássék. Hajótöredékekből összeállított ház volt ez, rozmárbőrrel bevonva, melynek a husos oldala volt kifelé fordítva; olyan piros meg zöld volt az egész; tetejében egy eleven jegesmedve ült, és morgolódott. Aztán a partra mentem, megnéztem a madárfészkeket, és láttam bennök a fiókmadarakat, kik úgy feltátották szájukat, és úgy csipegetek; belefujtam abba a sok ezer torokba, és ők megtanulták a szájukat befogni. Odább a rozmárok fetrengtek, mint megelevenedett belek, vagy óriás kukacok, disznófejjel és rőfnyi hosszúságu fogakkal!”

„Beh jó előadásod van, édes fiam!” szólt az anyja. „Szinte megkivánja az ember, ha elbeszéléseidet hallja!”

„Aztán a vadászatra került a sor! A rozmár mellébe vetették a szigonyt, hogy a párolgó vérsugár belőle, mint szökökút fecscent szét a jegen. Ekkor kedvem kerekedett játszani! Fölkerekedtem, és az én vitorlásaimmal, a torony-magasságu jéghegyekkel, összeszorítottam csolnakjaikat. Ah, hogy füttyentgettek és kiabáltak egymásnak; de én még hangosabban füttyöltem! A megölt rozmárokat, ládákat, és hajókoteleket ki kellett hányniok a jégtáblákra; én beborítám őket hópelyhekkel, és összeszorított csolnakjaikat dél felé hajtám, hadd izleljék meg a sósvizet. Tudom, nem jönnek többé a Medveszigetre!”

„De e szerint hát rosztat cselekedtél!” mondá a szelek anyja.

„A mi jót tettem, azt mondják el mások!” felelt az. „De ím, itt jön öcsém nyugatról; őt szeretem legjobban testvéreim közől; a tengerről jó, és olyan pompás hideget hoz.”

„Ez itt a kis Zephir?” kérdé a királyfi.

„Az ám, a Zephir!” mondá az öreg asszony. „De bizony, nem igen lehet őt kicsinynek mondani. Évek előtt csinos fiú volt; csakhogy annak már vége!”

Bizony olyan volt, mint egy vadember; de mint a kis gyermekeknél szokás, olyan fejkendő sapkát viselt a homlokán, hogy meg ne üsse magát. Kezében nagy mahagoni buzogányt tartott, mit az amerikai mahagonierdőkől hozott magával. Ez aztán nem volt csekélység!

„Hát te, honnan jössz?”

„Az őserdőkből,” felelt a nyugati szél; „hol a tövises folyondárok sövényt képeznek minden fa között, hol vizikigyó fekszik a nedves fűben, és hol az emberek szükségtelennek látszanak!”

„Mit míveltél ott?”

„Belenéztem a mély folyóba, láttam, miként zuhant alá a sziklákról, és porrá válván, fölszállt a felhőkbe, hogy ott a szivárványt tartsa. Láttam a folyóban a vadbivalyt úszni, de az ár őt magával ragadá. Vadruca csoporttal együtt úszott, de azok fölrepültek, midőn a vizeséshez értek; a bivalynak pedig alá kellett zuhannia. Ez tetszett nekem, és olyan viharra váltam, hogy őskorú fák szétrepedeztek, és forgácscsá váltak.”

„És egyebet semmit sem tettél?” kérde őt anyja.

„A végtelen mezőségeken bukfencet hánytam; megsimogattam a vadlovakat, és kókuszdiót ráztam le fájáról. Hej, furcsa történeteket tudnék én mondani! De nem kell mindent kifecsegni, mit az ember tud. Azt te jól tudod, édes öregem!” és úgy megcsókolta anyját, hogy az majd hanyatt esett. Szörnyű vad fickó volt ez!

Haza érkezett a déli szél is; turbánt és libegő beduinköpenyt viselt.

„Itt ugyancsak hideg van!” mondá, és fát tett a tűzre. „Látszik hogy az éjszakai szél érkezett meg legelőször!”

„Pedig olyan forróság van itt, hogy akár egy jegesmedvét lehetne megsütni.”

„Jegesmedve vagy magad!” felelt vissza a déli szél.

„Most mingyárt a zsákba bujttalak!” rivalgott rájuk anyjuk. - „Ülj le ott arra a kőre és beszélj el, hol voltál?”

„Afrikában anyám!” felelt a déli szél. „Oroszlán vadászaton voltam a hottentotokkal a kafferek-nél. Milyen fű nő ott a lapályokon; olyan zöld, mint az olajbogyó! Versenyt futott velem a strucmadár, de én mégis sebesebben futok nálánál. A sivatagon voltam, a sárga homok sivatagon, mely olyan, mint a tenger fenéke. Egy karavánnal találkoztam; már utolsó tevéjüket ölték le, hogy ivó vizet kaphassanak; de csak keveset találtak benne. A nap felülről, a homok pedig alulról égette őket. A megmérhetlen sivatagnak nem volt határa. Ekkor bele vágtam magamat a finom, könnyű homokba, és magos oszloppá kavartam azt fel. Hah, ez volt a tánc! Csak láttad volna, milyen csüggedve állt ott a dromedár, és a kereskedő fejére húzá kaftánját. Leborult előttem, mint istene, Allah előtt. Ott fekszenek eltemetve; homok-gúla emelkedik mindnyájuk fölött. Ha ezt egykor elfújom fölülök, akkor majd megfejezti a nap csontjaikat; akkor aztán láthatják az utasok hogy ott valaha emberek jártak. Különben nem hinnék azt e sivatagban!”

„Hát te csak roszt cselekedtél!” mondá anyja. „A zsákba veled!” s az alig vette észre, már derékon fogta, és a zsákba dugta a déli szelet. Ott fetrengett az a földön, de anyja rá ült, és többé meg sem moccanhatott.

„Ugyan csintalan fiai vannak” szólt a királyfi.

„Az igaz,” felelt az asszony, „és én mégis bírok velök. De ím, itt van a negyedik!”

Ez a keleti szél volt. Kinai öltözetet viselt.

„Ah, onnan jössz?” kérde anyja. „Azt hittem hogy a paradicsom kertjébe mentél.”

„Oda holnap szállok!” mondá a keleti szél. „Holnap lesz száz esztendeje, hogy ott voltam. Most Kinából jövök, hol a porcellántorony körül táncoltam, hogy minden csöngetyűje szólt bele. Az utcán épen a hivatalnokokat botozták, hogy a bambusznád széttört hátukon; pedig ezek az első kilenc osztályba tartozó emberek voltak. „Ezer köszönet érte, atyai jóltevőnk!” kiáltották ők; ámde nem szívökből jött az. Én meg egyre ráztam hozzá a csöngetyűket, és danoltam nekik: Tsing, tsang, tsu!”

„Milyen pajkos vagy te!” szólt az öreg asszony: „Jó, hogy holnap a paradicsom kertjébe mégy; az mindig használ mivelődésednek. Aztán csak igyál derekasan a bölcsesség folyamából, és hozz nekem is belőle egy kis üveggel!”

„Meg lesz!” mondá a keleti szél. „De miért dugtad déli testvéremet a zsákba. Elő vele! Hadd beszéljen nekem a phönix madárról; mindig arról kérdezősködik a paradicsomkerti hercegnő, midőn minden századik esztendőben őt meglátogatom. Ha kinyitod azt a zsákot, úgy te az én legkedvesebb anyácskám vagy, és én két zseb theát ajándékozok neked, oly friset és zöldet, mint mikor ott helyben szedtem!”

„No, hát legyen! a thea kedvéért, és mert te vagy az én legkedvesebb fiam, hát kinyitom a zsákot!” És úgy is tett; s a déli szél előbujt a zsákból; de úgy átalította hogy az idegen királyfi tanúja volt a történeteknek.

„Nesze, itt van egy pálmalevél a hercegnő számára,” mondá a déli szél. „Az öreg phönix madár adta azt nekem, azon egyetlen phönix madár, mely az egész világon létezett. Orra hegyével száz éves életének egész történetét rá karcolta. Hadd olvassa a hercegnő maga, mikint gyújtá meg a phönix saját fészket, és hogyan ült ott, és égett el, mint egy hindu özvegy. Hogy ropogtak a száraz galyak, és milyen füst és gőz volt az! Végre minden lángba borult; az öreg phönix madár hamuvá égett; de tojása izzóvá lőn a tűzben: nagy roppanással szétpattant, s a fiatal phönix madár kirepült belőle. Most ez az uralkodó valamennyi madár fölött, s az egyetlen phönix az egész világon. Egy lyukat harapott abba a pálmalevélbe, mit neked átadtam, üdvözlete jeléül a hercegnőnek!”

„No, most már lássunk az evéshez!” mondá a szelek anyja. Körül ülték a sült szarvast, hogy mindnyájan egyenek belőle; a királyfi a keleti szél mellett ült; hát csakhamar megbarátkoztak.

„Ugyan, mondd meg nekem,” szólt a királyfi, „miféle hercegnő az, kit ti annyit emlegettek, és hol, merre fekszik a paradicsom kertje?”

„Hoho!” kiáltott fel a keleti szél; „hát oda akarsz menni? Jó hát repülj holnap velem! Hanem azt tudd meg, hogy ott Ádám és Éva óta egyetlenegy ember sem volt. Ezeket bizonyára ismered a bibliából?”

„Oh, igen!” válaszolá a királyfi.

„Akkor, mikor ezek száműzettek belőle, elsülyedt a paradicsom kertje a földbe; de azért megmaradt meleg napfénye, enyhe levegője és minden egyéb gyönyörűsége. Ott lakik a tündérkirálynő; ott fekszik a boldogság szigete, hová a halál soha sem jön; oh, ott gyönyörűség minden! Ülj holnap a hátamra, majd én elviszlek magammal; úgy hiszem, ez lehetséges lesz. De most már hallgass, mert alunni akarok!”

S aztán mindnyájan álomba merültek.

Korán reggel fölébredt a királyfi, és ugyancsak csodálkozott, midőn már fönn, a föllegek fölött találá magát. A keleti szél hátán ült, ki gondosan tartá őt; oly magasan voltak fönn a légben, hogy alattok az erdők és mezők, folyók és tavak csak olyannak látszottak, mint egy színezett földabrosz.

„Jó reggelt!” mondá a keleti szél. „Még ugyan bátran alhatnál egy kissé, mert nem igen sok látni való van e lapály földön itt alattunk, hacsak kedved nem telnék benne, a templomokat megolvasni. Kréta pontoknak látszanak ezek a zöld táblán.” A mezőket és szántóföldeket nevezte ő zöld táblának.

„Illetlen volt, hogy anyádtól és testvéreidtől nem bucsuztam el!” mondá a királyfi.

„Ki van mentve az ember, ha alszik.” válaszolá a keleti szél. És még sebesebben repültek előre. Észre lehetett ezt venni a fák sudarain, mert minden ág és levél megzörrent rajtok, mikor fölöttök elsuhantak; észre lehetett venni a tengeren és folyókon, mert a merre repültek, ott magosabbra nőttek a hullámok, s a nagy hajók mélyen a vízbe merültek, úszó hattyúkként.

Este felé, midőn besötétedett, mulatság volt a nagy városokat látni; majd itt, majd amott tűnt elő a világosság; épen, mint mikor egy darab papírt meggyújt az ember, s azon azt a sok kis szikrát látja, hol itt, hol amott, egyiket a másik után feltűnni és kialunni. A királyfi tapsolni kezdett örömeiben e látvány fölött, de a keleti szél kéré őt, hogy ne tegye azt, hanem inkább fogódzkodjék jól bele, különben könnyen leeshetnék, s valamely torony tetején találna akadni.

Könnyen repült a sas a sötét erdők fölött, de a keleti szél még könnyebben repült. Sebesen nyargalt a kozák kis lován a síkságon keresztül, de a királyfi még sebesebben nyargalt.

„Nézd, ott a Himalája!” mondá a keleti szél. „A legnagyobb hegy Ázsiában; most már nem sokára a paradicsom kertjében leszünk!” Aztán még inkább dél felé fordultak, és csakhamar fűszer és virágillat vevé őket körül.

Vadon nőtt ott a füge és granátalma, s a vadszőlőtön kék és piros gerezdek termettek. Itt leszálltak, s a puha fűbe heveredtek, hol a virágok úgy integettek a keleti szél felé, mintha azt akarnák mondani: „Isten hozott!”

„Hát már a paradicsom kertjében vagyunk?” kérdé a királyfi.

„Dehogy! isten ments!” válaszolá a keleti szél. „Látod ott azt a sziklafalat, s azt a nagy barlangnyílást, mely előtt a szőlőindák, zöld kárpitot képezve, csüngnek alá? Majdcsak ezen keresztül fogunk oda jutni! Burkold be magadat köpenyedbe; itt még égetőn süt a nap, de egy lépéssel tovább jéghideg uralkodik. Ama madárnak ott, mely a barlang előtt elsuhan, egyik szárnya még itt van a meleg nyárban, a másik pedig már ott a hideg télben!”

„Ugy! hát ez az út vezet a paradicsom kertjébe?” mondá a királyfi.

Aztán bementek a barlangba. Huh, milyen jéghideg volt ott. De mégis nem sokáig tartott. A keleti szél kiterjeszté szárnyát, s az úgy világított, mint a legfényesebb tűz. Milyen barlang volt ez! Nagy szikladarabok, melyekről víz csepegett alá, a legcsodásabb alakokban függtek fölöttök: majd olyan szűk lett oda benn, hogy négykézláb kellett tovább mászniok, majd meg olyan magos és terjedelmes, mint künn a szabad ég alatt. Olyan volt, mint valami sírboltozat, kővé vált orgonákkal és orgonasíppokkal.

„Nemde a halál útján megyünk a paradicsom kertjébe?” kérdé a királyfi. De a keleti szél egy szót sem felelt, csak előre mutatott, honnan a legszebb kék világosság sugárzott feléjük. Fölöttük a nagy szikladarabok mindinkább köddé lőnek, mely utójára olyan lett, mint egy hold világította fejez felhő. A legpompásabb, legenyhébb lég vette őket körül, oly friss, mint a hegyeken, és oly illatos, mint a völgy rózsái között. Egy folyó, átlátszó mint maga a levegő, folyt arra; a halak benne ezüst és arany színűek voltak; biborveres ángolnák, melyek minden

mozdulatra kék szikrákat szórtak, játszadoztak lenn a víz fenekén; s a vizililiom széles levelei szivárványszínűek voltak, virága pedig egy sárgáspiros, lobogó láng, melyet a víz aként élesztett, miként az olaj a lámpát folyvást égésben tartja. Egy erős márványhíd, de oly művészileg faragva, mintha csak csipkéből és üveggyöngyből volna összeállítva, vezetett a folyón keresztül a boldogság szigetére, hol a paradicsom kertje virult.

A keleti szél karjaiba vevé a királyfit, és átvitte a tulsó oldalra. Ott a virágok és levelek gyermekkorának legszebb dalait zengedezék, de oly magasztosan, oly édesen, miként emberi hang soha sem képes dallani.

Pálmafák vagy óriás nagyságu vízi növények voltak azok, mik itt nőttek? Ilyen életdús, ilyen nagy fákat soha sem látott azelőtt a királyfi; hosszú füzérekben csüngtek itt a legcsodásabb folyondár növények, milyeneket csak a régi szentkönyvek szélein, vagy kezdőbetűiken átfonva találhatni, aranynyal és tarka színekkel ábrázolva. Madarak, virágok, és kacskaringós indák legcsodásabb vegyülete volt ez. Mellette állt egy csoport páva, szétterjesztett, ragyogó tollu farkakkal. Valóban úgy volt! De a mint a királyfi hozzá ért, hát látta, hogy azok nem állatok, hanem növények, lapulevelek, melyek itt, miként a páva farka, úgy fénylettek. Oroszlánok és tigrisek, virgonc macskákként szökdelték a zöld sövények között, melyek úgy illatoztak, mint az olajfa virága; s a tigrisek és oroszlánok szelídek voltak. Az erdei vad galamb, mely úgy fénylett, mint a legszebb gyöngy, szárnyaival megcsapdosá az oroszlán sörényét; s a zerge, mely különben olyan félénk állat, ott állt mellettök, és rázogatta fejét, mintha ő is velök akarna játszani.

De ím, a paradicsom tündére közelgett feléjök, ruhája sugárzott, mint a nap, és arca oly vidám volt, mint az anyáé, ki gyermekében gyönyörködik. Oly ifju és oly szép volt a tündér, s a legszebb leánykák követték őt, mindegyik egy-egy ragyogó csillaggal hajában. A keleti szél átadá a tele irt pálmalevelet, mit a phönix madár küldött neki, és szemei úgy ragyogtak az örömtől. Kézen fogá a királyfit, és bevezeté palotájába, hol a falak olyan színűek voltak, mint a legpompásabb tulipánlevél, ha a nap felé tartja az ember. A tető olyan volt, mint egy nagy sugárzó virág, minél tovább nézett föl az ember, annál mélyebbnek tetszett annak kelyhe.

A királyfi az ablakhoz lépett, s a mint egy ablaktáblán kinézett: maga előtt látta az ismeret fáját a kigyóval, és mellette Ádámot és Évát. „Hát nincsenek ezek innen száműzve?” kérde a királyfi. S a tündér mosolyogva fejté meg neki, hogy itt minden ablaktáblára egy-egy képét rá süté az idő. Ámde nem olyan képekben, mint a milyeneket mi ismerünk, nem, itt élet volt azokban: a fák leveleit mozogni, az alakokat idestova járkálni láthatta az ember, mint valami tükörben. Aztán egy másik ablaktáblán nézett ki, és azon Jákob álma volt, a mint a lajtorja egész fel az egekig ér; rajta az angyalok, nagy szárnyaikkal, föl s alá lebegtek. Igen, minden, mi valaha e világon történt, látható volt ott az ablaktáblákon, élve és mozogva; ilyen művészi képeket csak az idő süthetett rájuk.

A tündér mosolygott, s egy nagy magas terembe vezeté őt, melynek falai átlátszóknak tetszettek. Sok miljom arckép volt itt látható, egyik szebb a másiknál, üdvezültek, kik mind mosolyogtak és énekeltek, úgy hogy az mind egy melodiává olvadt össze; a legfelsőbbek oly kicsinyek voltak, hogy kisebbnek látszottak, mint a legparányibb rózsabimbó, mely csak mintegy pontocska van a papírra festve. S a terem közepén állt egy nagy fa, lecsüggő, lombos ágakkal; kicsiny és nagy arany almák, mint a narancsok függtek zöld levelei között. Ez volt a tudás fája, melynek gyümölcséből egykor Ádám és Éva evett. Minden leveléről vörös harmat csepp hullott alá, mintha a fa vérkönnyeket hullatna.

„Üljünk a csolnakba!” mondá a tündér; „majd ott a hullámozó vizen élvezzük a frissítőket! Csolnakunk csak libeg a víz színén, csak egy helyben marad, hanem a világnak minden országa el fog vonulni szemünk előtt.”

S oh, mily csodálatos volt látni, milyen változatossággal vonult el előttük az egész part.

Magos, hófedett havasok tűntek elő felhőkkel és sötét fenyvesekkel borítva; a kürt olyan meghatóan, fájdalmasan rezgett; a pásztor dúdolása pedig vigan hangzott fel a völgyből. Majd meg pizángfák hajták le ágait, egészen a csolnakig; koromfekete hattyúk uszkáltak a vizen, s a legcsodásabb állatok tűntek föl a parton: Uj-Holland volt az, az ötödik világrész, mely a kék hegyekre terjedő kilátással vonult el előttük. Hallani lehetett a papok énekét, és látni a vademberek táncát, dobpergés és csonttrombiták harsogása mellett. Látták Egyiptom gúláit is, melyek föl a felhőkig nyúltak, ledőlt oszlopokat és sphinxeket, félig már betemetve homokkal.

Aztán északnak kiégett tűzokádó hegyeit látták, az északi fény világánál; ez bizonyára olyan tűzijáték volt, mit nem lehetne utánozni. A királyfi olyan mondhatlanul boldognak érezte magát, igen, ő még sokkal többet is látott, mint a mit mi itt elmondtunk.

„S én örökké itt maradhatok?” kérdezé.

„Az csak tőled függ!” viszonzá a tündér. „Ha nem sovárgasz, mint Ádám, a tiltott után, úgy örökké itt maradhatsz!”

„Érinteni sem fogom a tudás fájának almáit!” mondá a királyfi. „Hiszen itt ezer meg ezer más gyümölcs van, épen oly szépek, mint azok!”

„Vizsgáld meg magadat, s ha nem vagy elég erős, térj vissza a keleti széllel, mely ide hozott. Ő ismét visszatér és száz év eltelte előtt nem fordul itt meg; ennyi idő itt oly sebesen fog neked elmúlni, mint száz óra; hanem a bűn kísértésére mégis hosszú idő ez. Minden este, midőn elválok tőled, így kell hozzád szólanom: „Jer! kövess!” kezemet kell feléd nyujtanom; ámde te azért ne kövess engem, ne jöjj utánam, mert úgy sovárgásod minden lépéssel nőttön nő, s azon terembe vezetne, hol a tudás fája van. Én ennek lecsüggő illatos ágai alatt alszom; te fölém hajolsz, s nekem ekkor mosolyognom kell; - de ha te ekkor egy csókot nyomsz ajkaimra, akkor a paradicsom lesülyed a föld mélyébe, és te örökre elvesztetted azt. A puszták éles szele fog körülülvölteni, és fejedre hideg eső omlani. Búbánat és nyomor leszen osztályrészed.”

„Én maradok!” mondá a királyfi. És a keleti szél megcsókolá homlokát, és így szólt hozzá: „Légy erős, száz év múlva viszontlátjuk egymást! Isten veled! Isten veled!” S a keleti szél kiterjeszté nagy szárnyait, melyek úgy ragyogtak, mint aratás idejében a nyári villogás, vagy hideg téli éjben az északi fény.

„Isten veled! Isten veled!” susogá minden virág és minden fa. Gólyák és pelikánok, hosszú sorokban, mint repülő szalagok, kísérték őt a kert határáig.

„Kezdjünk most már a tánchoz!” mondá a tündér. „Ennek végével, mit veled táncoltam, látni fogod, mikor a nap hanyatlik, hogy neked intek, hallani fogod, hogy hílak: Jer velem! Ámde ne tedd ezt! Száz éven át, minden este ismételnem kell ezt; valahányszor e kísértést kiállod, egyre erősebb lész, utójára már nem is gondolsz vele. Ma este lesz az első kísértés. De hiszen már figyelmeztettelek!”

S a tündér egy nagy terembe vezeté őt, csupa átlátszó liliomokból; mindegyiknek kelyhében a sárga hímszálak kis arany hárfákat képeztek melyek úgy hangzottak mintha hegedűk és fuvolák szóltak volna. A legszebb leánykák, sugár és lengő alakok, hullámzó fátyolszövetbe öltözve, melyen át látni lehetett gyönyörű tagjaikat, lebegtek táncolva körüle, arról énekelvén, mily szép az élet, és hogy ők sohasem halnak meg, hogy a paradicsom kertje örökké fog virulni.

S a nap lehanyatlott, az egész égboltozat arany színben ragyogott, melynek fénye a lilomoknak a leggyönyörűbb rózsák színeit kölcsönöz, s a királyfi azon habzó borból ivott, melyet a leánykák nyújtának neki, s utána oly gyönyörű érzet töltötte őt el, minőt még sohasem érzett azelőtt. A háttérben fölnyílni látta a terem ajtaját, s megpillantá a tudás fáját, oly fényben ragyogva, melytől szemei kápráztak; oly szelíd, oly édes ének hangzék onnan, mintha édes anyja hangját hallaná, mely úgy tetszett neki, mintha ezt énekelné: „Gyermekek! kedves gyermekek!”

És a tündér intett neki, s oly szerelemteljesen hívta őt: „Jer velem! jer velem!” S a királyfi utána rohant, megfledkezvén fogadásáról, megfledkezvén mingyárt a legelső estén. S a tündér intett és mosolygott feléje. Az illat, a fűszeres illat egyre erősebb lett körül; a hárfa egyre szebben zengtek, s úgy tetszett neki, mintha az a lilom és lilom mosolygó arc a terem oldalán, hol a tudás fája állt, mind integetnének feléje s ezt énekelné: „Mindent meg kell ismerni az embernek! Az ember a föld ura!” És többé nem vékonyok voltak azok, mik a fa leveleiről hullottak, hanem piros, ragyogó csillagokat vélt ott látni.

„Jer velem! Jer velem!” hallá rebegni; és minden lépésre jobban kigyúlt a királyfi arca és sebesebben dobogott szíve. „Mennem kell!” kiáltott fel. „Hiszen ez nem bűn; nem lehet az! Mért nem volna szabad a szépséget és az örömet követni? Csak látni akarom őt alva; hiszen azért semmi sincs elveszve; csak meg ne csókoljam; s ezt nem fogom tenni; nem fogom őt megcsókolni! erős vagyok, akaratom szilárd!”

S a tündér levette sugárzó öltönyét, széthajtá az ágakat, s egy pillanat múlva elrejtőzött alattok.

„Még nem vétettem,” mondá a királyfi; „és nem is fogok!” Aztán széthajtá az ágakat: a tündér már alott. Oly szép volt, minő csak a paradicsom tündére lehet. Álmában mosolygott, a királyfi lehajlott hozzá, és könnyeket látott csillogni szempillái között.

„Engem siratsz?” susogá a királyfi. „Ne sírj, te gyönyörű asszony! Most értem csak igazán a paradicsom boldogságát! Elárasztja véretem, minden gondolatomat; halandó testemben a cherubok erejét és örök életét érzem! Ám jöjjön rám az örök éj: egy ilyen perc elég boldogság egy életre!” És lecsókolá szemeiből a könnyeket, és ajkaival érinté a tündér ajkait. - -

Azonnal egy nagyot csattant, oly borzasztón és áthatón, minőt még soha senki sem hallott. És minden össze omlott; a szép tündér, a viruló paradicsommal együtt egyre alább, alább süllyedt. Lemerülni a sötét éjbe látta azt a királyfi; végre csak mintegy kis ragyogó csillag sugárzott az vissza a távol messzeségből. A halál hidege fogta el a királyfit, szemeit behunyá, és eszméletlenül maradt fekvé sokáig.

Hideg eső omlott arcára, és éles szél üvöltötte őt körül, midőn eszmélete visszatért. „Mit tettem!” sohajtott fel. „Vétkeztem, mint Ádám, - vétkeztem, és a paradicsomot örökre elvesztettem!” És felnyitá szemeit; még most is láthatá a távolban a csillagot, ama csillagot, mely úgy ragyogott mint az elsüllyedt paradicsom; - s ez a hajnalcsillag volt az égen.

Fölemelkedett, s ama nagy erdőben, a szelek barlangja előtt látta magát; mellette ült a szelek anyja, haragosnak látszott, és fenyegetőleg emelé föl karját.

„Mingyárt az első estén!” szólt szemrehányólag. „Ezt előre gondoltam! Bizony, ha az én fiam volnál, most a zsákba kellene menned!”

„Igen, hadd menjen oda!” mondá a halál. Nagy, erős öreg ember volt ez, kaszával kezében és nagy, fekete szárnyakkal. „Hadd menjen a koporsóba; de még most ne; csak megjegyzem őt magamnak, de csak hadd bujdokoljon még egy darabig a világon, vezekeljen bűnéért, javuljon meg, és legyen jó. - Hanem majd eljövök én érte. Mikor legkevesbé gondolná, akkor dugom a fekete koporsóba, fejemre veszem, és elrepülök vele ama csillag felé. Ott is virul a paradicsom kertje, s ha jó és tiszta lelkű lesz, akkor bejuthat oda; de ha gondolatai még gonoszak

lesznek és szíve még nem tisztult meg a büntől, akkor koporsójában még mélyebbre süllyed, mint a paradicsomot látta süllyedni, és csak minden ezredik évben hozom őt vissza, hogy vagy még mélyebben süllyedjen, vagy ama csillagba feljuthasson; ama tündöklő csillagba oda fönn!”

A GÓLYÁK.

Egy kis falunak legvégső házában egy gólyafészkek voltak. Benne ült a gólyaanya négy kis fiával, kik fekete orrukat, mely még nem vörösödött meg, kidugták a fészekből. Nem messze tőlük a háztetőn egészen mereven, mozdulatlanul állt apjuk; fél lábát felhúzta maga alá, hogy mégis némi fáradságába kerüljön az őrállás. Mintha fából faragták volna, olyan mozdulatlanul állt. „Ez kétségkívül olyan nagyot mutat, ha feleségem fészke előtt őrt látnak!” gondolta magában. „Hiszen azt senki sem tudhatja, hogy én a férje vagyok. Mindenki azt fogja gondolni, hogy ő van ide rendelve. Oh, ez olyan úrias!” És aztán is fél lábon állt, és mozdulatlan maradt.

Lenn az utcán egy egész sereg gyermek játszadozott; a mint a gólyákat megpillantották, a legbátrabb közülük elkezdte azt a régi nótát a gólyákról danolni, utána pedig a többi, ki hogy tudta:

„Gólya, gólya, haza szállj,
Fél lábon ne álldogálj;
A fészekben feleséged
Gólyafiatokat nevelget.

Az egyiket fölakasztjuk,
A másikat fölnyársaljuk,
Harmadikat agyon lőjük!
Negyediket megpörköljük!”

„Hallod-e, mit danolnak oda lenn a gyermekek?” szóltak a gólyafiatok; „azt danolják, hogy agyonlőnek és megpörkölnék bennünket!”

„Ne törődjete avval!” mondta nekik az anyjuk. „Ne hallgassatok rájuk és nem lesz bánástok.”

Azalatt a gyermekek egyre danoltak és ujjal mutogattak a gólyákra; csak egy fiú, kit Péterkének híttak nem tartott velök, mondván, hogy vétek az állatokat így kigúnyolni. A gólyaanya egyre biztatgatta fiait:

„Soh se törődjete avval,” mondta nekik; „nézzétek milyen nyugodtan áll ott apátok, még pedig féllábon.”

„De mi úgy félünk!” mondták a gólyafiatok, és behúzták fejüket a fészekbe.

Másnap, midőn a gyermekek megint összejöttek játszani, a gólyákat megpillantván, ismét rákezdték:

„Az egyiket fölakasztjuk!
A másikat fölnyársaljuk!”

„Csakugyan fölakasztanak és fölnyársalnak bennünket?” kérdezték a gólyafiatok.

„Ejh, dehogy!” nyugtatta őket az anyjuk. „Repülni fogtok! majd megtanítlak én! Aztán kirepülünk a rétségre, meglátogatjuk a békákat; azok majd úgy hajtogatják magukat a vízben, azt zengedezvén: „Brekeke, koaksz!” mi meg fölfaljuk őket. Ez lesz csak a multság!”

„És aztán?” kérdezték a gólyafiatok.

„Aztán összegyülekeznek a gólyák az egész országból, és megkezdődnek az őszi gyakorlatok; akkor aztán jól kell ám repülni tudni, az a fő dolog. Mert a ki nem tud becsületesen repülni, azt a vezér agyonszúrja orrával. Tehát jól összeszedjétek magatokat, és iparkodjatok, ha majd tanítalak benneteket!”

„Ugy hát mégis fölnyársalnak bennünket, miként a fiúk mondák; - és hallgasd csak, már megint danolnak.”

„Rám figyeljete és ne azokra,” mondá az anyjok. „Aztán a nagy gyakorlat után melegebb országba fogunk repülni, messze innen, hegyen, völgyön át. Egytomba repülünk, hol háromszögletű kőházak vannak, melyek hegyes csúcsban végződnek és a felhőknél is magosabbak; gúláknak nevezik azokat, és olyan régiiek, hogy azt egy gólya el sem is tudja képzelni. Egy folyó is van ott, mely ki szokott áradni, s ilyenkor az egész országot iszap borítja. Iszapban sétálunk, és békákat faldosunk!”

„Áh!” - kiáltottak föl a gólyafiak.

„Az ám! oh, ott gyönyörű élet van! Egész nap semmi más dolgunk, csak falunk; s azalatt, míg minekünk ott olyan jó dolgunk van, itt egyetlen zöld levél sincs a fákon, és oly nagy hideg uralkodik, hogy a felhők darabokra fagnak, és számtalan parányi fehér rongyokban hullanak alá a földre!” A hópelyheket értette ez alatt, csak hogy ő nem tudta jobban kimagyarázni magát.

„Akkor aztán a rossz gyermekek is darabokra fagnak?” tudakolák a gólyafiak.

„Nem, darabokra nem fagnak; de bizony nem sok híja annak, s azért ott a sötét szobában kénytelenek ülni, s a kályha mögött a kuckóban magukat meghúzni. Ti ellenben meleg országokban röpködhettek ezalatt, hol meleg verőfény és virágok vannak.”

Múlt az idő, s a gólyafiak már annyira megnöttek, hogy a fészekben felállani és széttekintgetni tudtak; apjuk naponként meglepte őket szép békákkal, apró kígyócskákkal, és több efféle finom gólyanyalánkságokkal, mikre csak szert tehetett. És oh, milyen mulatságos volt az, mikor aztán mindenféle mesterségeket mutogatott nekik: fejét farkára hajtá; kelepelt orrával, mint egy kis kerepelővel; aztán meg meséket mondott nekik, melyek mind a mocsárról szóltak.

„No, most már repülni tanuljatok!” szólt végre hozzájuk egy napon az anyjok; aztán mind a négy gólyafinak ki kellett a fészekből menni, és a háztetőn lépegetni próbálni. Oh, hogyan tántorogtak, hogy igyekeztek szárnyaikkal az egyensúlyt fentartani, és mégis majdnem lefordultak.

„Ide nézzetek!” szólt anyjok. „Így tartsátok a fejeteiket! Lábatokat így rakosgassátok! Egy, kettő! egy, kettő! így juthattok majd valamire a világban!” Erre kissé tova repült, s a gólyafiak egy kis ügyetlen ugrással követni próbálták őt. De, bumsz! hasra estek mindnyájan, mert olyan nehézkesek voltak.

„Én nem akarok repülni!” mondá az egyik; „bánom is én, ha nem tudok is a meleg országokba elszállni!” És visszamászott a fészekbe.

„Hát meg akarsz itt fagyni, ha beáll a tél? Hát nem bánod, ha a fiúk fölakasztanak, fölnyársalnak, agyonlőnek, megpörkölnék? Most mingyárt ide hívom őket!”

„Oh, ne!” könyörgött a gólyafi, és hamar a háztetőre tipegett a többihez. Harmadnap már kissé repülni is tudtak; azt hitték hát, hogy no most már libegni, és a levegőn nyugodni is tudnának; csakugyan megkísérték ezt, de bumsz! bukfencet vetettek, hát csak újra dolgozniok kellett szárnyaikkal. Arra jöttek a fiúk, és újra rá kezdték lenni az utcán:

„Gólya, gólya, haza szállj!”

„Repüljünk le, és ássuk ki a szemöket!” mondák a gólyafiak.

„Azt ne tegyétek!” mondá az anyjok. „Ide figyeljete, ez sokkal fontosabb. Egy, kettő, három! jobbra repüljünk; egy, kettő három! most balra repüljünk, kerüljük meg a kéményt. - Igy! lássátok, ez igen jól sikerült. Az utósó szárnycsapás oly helyes és kellemteljes volt, hogy jutalmul a mocsárhoz szállhattok holnap velem. Ott néhány gólyacsalád jön össze fiaikkal; mutassátok meg azért is, hogy az enyéim lesznek a legderekabbak köztük. Aztán csak rátartóság legyetek: ez olyan úrias, és tekintélyt szerez.”

„De hát ne álljunk boszút azokon a rossz gyermekeken?” kérdék a gólyafiak.

„Hadd kiabáljanak, ha kedvök tartja! Ti azért mégis fölszálltok a föllegekhez, és a gúlák országában mulatoztok, mikor ők itt fájlódnak, s egyetlen zöld levelet, egyetlen piros almát sem láthatnak!”

„Azért mi mégis meg fogjuk magunkat boszulni!” sziszegték egymásnak a gólyafiak, és folytatták gyakorlataikat.

Valamennyi gyermek közt egyik sem danolta annyiszor azt a gúnydalt a gólyákra, mint épen az, ki annak kezdője volt; pedig még egészen kis fiú volt az, alig lehetett több hat évesnél. A gólyafiak persze azt hitték felőle, hogy már vagy száz éves; hiszen mennyivel nagyobb volt az ő apjoknál és anyjoknál! értettek is ők ahoz, hogy az emberek és gyermekek milyen idősök lehetnek. Boszújuk egész súlyát ezen fiúval akarák éreztetni, ki legelőször kezdte őket gúnyolni, és most is legtöbbször boszantá őket. A gólyafiak szörnyen fel voltak böszülve, és mikor felnőttek, még kevésbbé akarák a bántalmakat tűrni; végre meg kelle az anyjoknak igérni, hogy meg lesznek boszulva, hanem majd csak elköltözésük előtti napon.

„Hadd lássuk előbb, hogyan viselitek majd magatokat a nagy őszi gyakorlaton! Ha felsültök s a vezér átdöf orrával, hiszen akkor aztán igazuk lesz a fiúknak, legalább egy tekintetben. No hát lássuk!”

„Igen, igen, ide nézz!” mondák a gólyafiak; és úgy igyekeztek mindnyájan; naponként gyakorolták magukat; már oly könnyűséggel, oly szépen tudtak repülni, hogy öröm volt őket látni.

Végre eljött az ősz; a gólyák gyülekezni kezdtek, hogy elvándoroljanak a meleg tartományokba, míg mi nálunk a tél tart. Bezzeg, ez volt ám a gyakorlat! Erdőkön és falvakon keresztül kellett repülniök, hogy feltűnjék, milyen jól tudnak repülni, mert hiszen olyan nagy út állt előttük. A gólyafiak oly derekasan viselték magukat, hogy jeleket kaptak, és a kígyó és békák jutalmat elnyerték. Ez volt a legnagyobb kitüntetés, melyben csak részesülhettek; a kígyót és békát megehették, mit azonnal meg is tettek.

„No most már álljunk boszút!” mondák ők.

„Igen, minden bizonynyal!” mondá az anyjok. „És a mit én kigondoltam, az lesz a leghelyesebb boszu! Én tudom, hogy hol van az a tó, melyben a kis gyermekek alusznak, mindaddig, míg a gólyák őket a szüléknek elviszik. Azok a kedves kis gyermekek oly édesdeden szenderegnek ott, és oly szépeket álmodnak, mint utóbb soha többé. A szülék valamennyien óhajtnak egy ilyen kedves kis gyermeket, a gyermekek pedig egy kis testvérkét. Menjünk hát ahoz a tóhoz, és azoknak a jó gyermekeknek, kik nem danolták azt a csúf éneket, és nem gúnyoltak bennünket, hozzunk onnan egy-egy kis testvérkét!”

„De hát az, a ki elkezdte a gúnydalt, az a csunya, rossz fiú!” kiáltozák a gólyafiak, „hát avval mit tegyünk?”

„Ott a tóban fekszik egy halott gyermek, ki halálba álmodta magát: ezt vigyük el neki; tudom sírni fog, hogy egy kis holt testvérkét vittünk neki. Ama jó fiú pedig - tudom nem feledtél el őt, ki azt mondá, hogy vétek az állatokat kigúnyolni, - hát azt meg örvendeztessük meg egy fiú és egy leány testvérkével. És minthogy őt Péterkének híják, hát titeket is, mindannyitokat, Péterkének híjanak.”

És minden úgy is lett, mint mondták. És azóta mai napságig minden gólyát Péterkének hínak.